

Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası**Zahide EFE¹****APA:** Efe, Z.. (2020). Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 460-493. DOI: 10.29000/rumelide.752433.**Öz**

Klasik Türk edebiyatında divan ve mesnevilerle birlikte en önemli eser türlerinden biri de mecmualardır. Klasik Türk edebiyatının önemli kaynakları arasında yer alan mecmualar sahip oldukları şekil, dil ve muhteva itibarıyla birtakım sınıflandırmalara tabi tutulmuşlardır. Bu sınıflandırmalarda yer alan mecmua türlerinden biri de belli şahıslar adına tertip edilmiş olanlardır. Bu tarz mecmualar genellikle padişahlar ve devlet adamları adına tertip edilmiştir. Bu özellikleri haiz olan mecmulardan biri de Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada kayıtlı olan ve Sultan II. Mustafa için yazılan şiirleri ihtiva eden *Mecmûa-i Tevârih*'tir. Bu eserde, II. Mustafa'nın cülûsu ve Sakız Adası'nın fethi münasebetiyle 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şair tarafından kaleme alınan 100 manzume bulunmaktadır. Bu manzumeler edebî açıdan önemli oldukları kadar yazıldıkları dönemin tarihî ve toplumsal olaylarına ışık tutmaları bakımından da oldukça önemlidir. Bu çalışmada öncelikli olarak *Mecmûa-i Tevârih*'in şekil ve muhteva özellikleri üzerinde durularak birtakım değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ardından mecmuada yer alan şiirlerden bazı örnekler verilerek mecmuadaki şiirlerin MESTAP'a göre tasnifi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, mecmua, II. Mustafa, cülûsiyye, Sakız'ın fethi**The journal of poems which were made for Sultan Mustafa II****Abstract**

One of the most important work types is the journals with the divan and mesnevi in The Classical Turkish literature. The journals which are among the important sources in The Classical Turkish literature were subjected to a set of classifications by means of their form, language and content. One of these journal types in these classifications is those which were formed on behalf of the certain persons. Such journals were generally formed on behalf of the padishahs and statesmen. One of the journals with these features is *Mecmûa-i Tevârih* which is recorded in 3700 no. In Nuruosmaniye Library and contains the poems that were written for Sultan Mustafa II. In this work, 100 poems which were written by 67 poets who lived at the end of 17th century and at the first quarter of 18th century are available on the occasion of Mustafa II's enthronement and the conquest of Sakız. These poems are important in terms of literature for the history of period when they were written and as they enlightened the social events. In this research, *Mecmûa-i Tevârih*'s form and content features were firstly emphasized, and a set of evaluations were made. Next, the poems in the journal were classified according to MESTAP as some of their samples in the journal were given.

Keywords: Classical Turkish literature, mecmua, Mustafa II, cülûsiyye, conquest of Sakız

¹ Ar. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Osmaniye, Türkiye), zahide_efe@outlook.com, ORCID ID: 0000-0002-1411-4557. [Makale kayıt tarihi: 16.05.2020-kabul tarihi: 20.06.2020; DOI: 10.29000/rumelide.752433]

Giriş

Çeşitli şekil ve türlerdeki eserleri bir araya getirerek zengin muhtevaları ile ön plana çıkan ve kütüphanelerde oldukça fazla örneği bulunan mecmualar, klasik Türk edebiyatı çalışmaları için oldukça ehemmiyeti haiz eserlerdir. Mecmualar üzerine yapılan ilmî çalışmaların² artması neticesinde birçok araştırmacı tarafından mecmualar hem şekil hem de muhteva itibarıyla birtakım sınıflandırmalara³ tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmalarda muhteva bakımından karşımıza çıkan mecmua türlerinden biri de şahısların tertip ettiği⁴ veya şahıslar için tertip edilen mecmualardır. Yapılan ilmî çalışmalar neticesinde gün yüzüne çıkan ve belli şahıslar adına tertip edilmiş olan mecmua örneklerinden bazıları hakkında aşağıda bilgi verilmiştir. Yapılacak olan yeni çalışmalarla bu tarz mecmuaların sayısının artacağı muhakkaktır.

I. Mahmûd için yazılan şiirler mecmuası: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde (Revan 1977) bulunan bu mecmua, Hıfzî Ağa tarafından 1143-44/1730-32 tarihleri arasında derlenmiştir. Mecmua, iki bölümden oluşmaktadır. I. Mahmûd'un doğumu, derse başlaması, sakal bırakması, tahta çıkması, 1144/1731 senesinin gelmesi ve padişah hakkında yazılmış çeşitli şiirlerden meydana gelen birinci bölümde 53 değişik şairin şiiri yer almaktadır. Mecmuanın ikinci bölümünde ise Hıfzî'nin yazmış olduğu III. Ahmed'in tahttan indirilişi ile I. Mahmûd'un padişah olması sırasında İstanbul'da meydana gelen olaylar hakkında gün gün bilgi veren mensur Rûznâme yer almaktadır (Aynur ve Şen 2019: 39-73).

Sultan I. Ahmed methiyeleri: Fransa Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü 1035 numarada kayıtlı olan bu şiir mecmuasının tamamına yakını Sultan I. Ahmed için yazılan methiyelerden oluşmaktadır. Mecmuada, 16. ve 17. yüzyıldan 37 şaire ait 213 Türkçe şiir bulunmaktadır (Yıldız ve Batur 2019: 17-72).

Ahmed Hasîb Efendi'nin Mecmû'a-i Tevârih'i: Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü 3388 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Hekimoğlu Ali Paşa için yazılan şiirleri ihtiva etmektedir. Hekimoğlu Ali Paşa, 1155/1742 senesinde ikinci kez sadrazam olduğunda devrin pek çok şairi bu tayini tebrik ve tebşir niyetiyle kasideler ve tarih manzumeleri kaleme almışlardır. Ali Paşa kendisine takdim edilen bu manzumelerin bir araya getirilmesi işini Ahmed Hasîb Efendi'ye vermiştir. Ahmed Hasîb

² Mecmualarla ilgili yapılan ilmî çalışmaları daha derli toplu bir hale getirerek okuyucu ve araştırmacıların hizmetine sunmak maksadıyla 3 Mayıs 2011 tarihinde "*Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*" başlığı altında bir sempozyum düzenlenmiştir. Ardından 30 Haziran 2012 tarihinde Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayesinde "*Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı*" ve 27-28 Ekim 2017 tarihlerinde "*MESTAP (Şiir Mecmualarının Tasnifi Projesi) Çalıştayı*" gerçekleştirilmiştir. Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılan Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (<https://mestap.com>) ile mecmualarla ilgili yapılan çalışmaların sayısı artmakla birlikte daha sistemli bir hale dönüşmüştür.

³ Mecmuaların sınıflandırılması hususunda bkz. Kılıç, A. (2012), "Mecmûa Tasnifine Dâir" *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (hazırlayanlar: Hatice Aynur ve öte.), Turkuaz, İstanbul, s. 75-96; Köksal, M. Fatih, (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, İstanbul: Kesit Yayınları, s. 83-101; Gürbüz, M. (2012), "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Haz.: Hatice Aynur vd.), İstanbul: Turkuaz Yayın. s. 97-113; Levend, A. Sırrı (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 166-67; Kut, G. (1986). "Mecmua". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C. 6. İstanbul: Dergâh Yay. s. 170; Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. *Turkish Studies*, 8 (1), s. 53; Koncu, H. ve Çakır, M. (2012). Şairleri Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz, s. 120; Uzun, M. (2003). "Mecmua". *İslam Ansiklopedisi*. C. 28. Ankara: TDV Yay. s. 265.

⁴ Mecmuaların çoğunluğunun derleyeni belli olmamakla birlikte belli şahıslar tarafından tertip edilen mecmualar da bulunmaktadır. Pervane Bey'in *Mecmûa-i Nezâir'i* (Gıynaş 2017), Edirneli Nazmî'nin *Mecmûa'n-Nezâir'i* (Köksal 2017) ve Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmîü'n-Nezâir'i* (Ertek Morkoç 2003) gibi nazire mecmualarının yanında *Nigîni Mecmuası* (İçli 2017), *Kasîmi Mecmuası* (İçli 2018), *Ishak-zâde Fevzi Mecmuası* (Köksal 2016) gibi belli şahıslar tarafından tertip edilen mecmualar da bulunmaktadır.

Efendi, 1155/1742 senesinde derlemeye başladığı mecmuayı yaklaşık bir sene zarfında tamamlamıştır. *Mecmûa-i Tevârîh*'te 60 şaire ait 112 civarında manzume yer almaktadır (İnan 2013).

Vekâyi'-i Ali Paşa: Eserin biri Türkiye'de, iki tanesi Daru'l-Kütübi Mısıriyye'de, bir tanesi de Bibliotheque Nationale de France (Fransa Milli Kütüphanesi) de olmak üzere dört nüshası bulunmaktadır. Kelâmî-i Rûmî tarafından kaleme alınan eser, 1601-1603 yılları arasında Mısır valiliği yapan Yavuz Ali Paşa adına kaleme alınmıştır. Eser, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Ali Paşa'nın Mısır valiliği sırasındaki icraatleri anlatılmaktadır. İkinci bölüm ise Ali Paşa'nın Kelâmî'den devrin şairlerinin yazdığı kasideler ve beyitleri bir araya toplaması isteği üzerine kaleme alınmıştır. Kelâmî, devrin şairlerinin Ali Paşa hakkında yazdığı kaside, gazel, tarih, kıt'a, terci-i bend gibi nazım şekilleriyle kaleme alınmış şiirleri bir araya getirmiştir (Demirsoy 2010).

Fâiz Efendi ve Şâkir Bey mecmuası: Halet Efendi Kitaplığı, 763 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Üçüncü Ahmed ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa adına Fâiz Efendi ve Şâkir Bey tarafından tertip edilmiştir. Mecmuada Üçüncü Ahmed ve İbrahim Paşa adına yazılmış toplam 502 şiir mevcuttur. Bu şiirlerden 242 tanesi İbrahim Paşa'ya yazılmış kasidelerdir. Toplam 98 şairin bulunduğu mecmuada, 82 şairin İbrahim Paşa'ya yazılmış kasidesi mevcuttur. Ayrıca mecmuada 160 tarih, 7 terki-i bend, 5 terci-i bend, 2 müseddes, 17 manzume, 17 gazel-i müzeyyel, 2 mesnevi, 3 muaşşer, 3 tahmis, 17 Arapça tarih, 7 Arapça kaside ve 5 Farsça kaside mevcuttur (Hakverdioğlu 2007).

Defterdar Mehmed Behcet Efendi'ye sunulan şiirler mecmuası: Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 575 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Defterdar Mehmed Behcet Efendi adına tertip edilmiştir. Mecmuada Behcet Efendi için kaside, terci-i bend, tahmis, kıt'a, gazel ve beyit nazım şekilleri ile yazılmış toplam 108 şiir bulunmaktadır. Mecmuada ramazaniyye, ıyidiyye, bahariyye ve tarih gibi nazım türleri ile yazılmış manzumeler yer almaktadır. Behcet Efendi'nin 1164/1750-51 tarihinde ikinci defa defterdarlık görevine gelmesi, 1164/1750-51 tarihinde tersane amiri olması, 1165/1751-52 tarihinde hane inşa ettirmesi, 1155/1742-43 tarihinde kasır yaptırması, yine 1156/1743-44 tarihinde bu kasra serdâb yaptırması, 1159/1746-47 tarihinde Üsküdar'da Şeyh Yusuf Halvetî'nin tekyesini tamir ettirmesi ve 1164/1750-51 tarihinde Siroz'a gitmesi ve dönmesi için düşürülmüş tarih manzumeleri bulunmaktadır (Kaplan ve Efe 2020).

Ârif Efendi, Mecmû'a-i Eş'âr (III. Selim'le ilgili şiirler): İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü R. 827'de bulunan bu mecmua, Müderris-zâde Mehmed Ârif Efendi tarafından derlenmiştir. Mecmua'da Sultan III. Selim'e ait 1 nazm, devrin bazı şairleri, devlet adamları, çeşitli meslek erbabı tarafından III. Selim'in tahta çıkışını övmek ve bu olaya tarih düşürmek amacıyla kaleme alınmış 69 tarih manzumesi ve 2 kaside bulunmaktadır (Özerol 2013).

Mecmû'a-i Tevârîh: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde E.H 1487 numarayla kayıtlı olan bu mecmua, Sultan II. Mustafa için yazılan şiirleri ihtiva etmektedir. Mecmuada II. Mustafa dönemi (1695-1703) olaylarına dair yeni ve tafsilatlı bilgiler yer almakta, XVII. yüzyılın ikinci yarısını kapsayan dönemdeki siyasî-sosyal aksaklıklar samimî bir dille yansıtılmaktadır. Mecmuada bulunan tarih manzumelerinde padişahın yanında sefere giden kişilerin bir kalenin fethi esnasında şahit oldukları ana dair canlı tasvirleri yer almaktadır (Piroğlu 2019). Toplam 59 manzumenin bulunduğu bu mecmuada bizim çalışmamızın konusunu teşkil eden mecmuayla benzerlik gösteren 18 manzume bulunmaktadır.

Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası

1. Sultan II. Mustafa hakkında

*Başımızdan hiç hevâ-yı zülf-i yâr eksik değil
Mürtefi' yerdür anıncün rûzgâr eksik değil
İkbâlî*

II. Mustafa, Osmanlı padişahlarının yirmi ikincisi ve İslam halifelerinin seksen yedincisidir. Sultan IV. Mehmed'in oğlu olup 1074/1664 tarihinde Gülnûş Emetullah Sultan'dan İstanbul'da doğmuştur. Devrin âlimlerinden iyi bir tahsil görmüş ve Vanî Mehmet Efendi ile Seyyid Feyzullah Efendi'den ders almıştır (Çibir 2016: 13).

1106/1695 yılında amcası II. Ahmed'in vefatı üzerine tahta geçen II. Mustafa, ilk iş olarak ataları gibi bizzat ordunun başında sefere çıkma isteğini bildiren ve yapacağı işleri anlatan bir hatt-ı hümayun yayınlamıştır. Bundan böyle kendisine zevk ve rahatı haram kıldığını, babası Sultan Mehmed'den beri padişahların eğlenceye düşmeleri ve ihmalleri yüzünden düşmanın İslam ülkelerini ele geçirdiğini, Allah'ın yardımıyla onlardan intikam almak için bizzat kendisinin gaza ve cihada niyet ettiğini belirtmiştir (Özcan 2006: 275).

II. Mustafa ilk yıllarında kısmi başarılar elde etmiş ancak daha sonraki yıllarda Macaristan, Mora, Podolya kaybedilmiştir. Padişah, devletin Gerileme Dönemi'nin en tipik hadisesi sayılan Karlofça Antlaşmasını (1699) imzalamak zorunda kalmıştır. 1700 yılında Ruslara Azak'ın bırakılmasıyla da Karadeniz bir Türk gölü olma vasfını kaybetmiştir. On altı yıldan beri devam eden savaşlardan yıpranan devlet, 1703 yılında Birinci Edirne Vakası adıyla anılan ayaklanma ile birlikte büyük bir sarsıntı geçirmiştir. Padişah bu ayaklanma neticesinde tahtını kaybetmiş ve kısa bir süre sonra 29 Aralık 1703 tarihinde de vefat etmiştir (İsen vd. 2012: 178).

Çok iyi hocalardan ders alan II. Mustafa, hat sanatıyla da uğraşmış, Hocazâde Mehmed Enverî ve Hâfız Osman'dan ders almış, özellikle sülûs, nesih ve celî yazılarda başarılı örnekler vermiştir (Müstakimzâde, s. 539). IV. Murad'dan sonra gelen Osmanlı padişahları içinde en âlimi ve kültürlüsüdür. Âlimlerle sohbet etmekten hoşlanan II. Mustafa, ilme ve ilim adamlarına önem vermiş ve onları korumuştur (Çibri 2016: 13). Aynı zamanda iyi bir şair olan padişah, şiirlerinde önceleri Meftûnî, daha sonraları İkbâlî mahlasını kullanmıştır (Arkun 2010: 284).

2. Mecmuanın şekil özellikleri

Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada bulunan eser, *Mecmûatü't-Tevârîh* ismi ile kayıtlıdır. 45 varaktan müteşekkil olan mecmua, nesih hatlıdır. Kütüphane kaydına göre eserin fiziksel tavsifi şöyledir: 180x109, 119x065 mm. ölçülerine sahiptir. İçi-dışı meşin, yaldızlı salbek şemse, köşebent cetveli, miklebli, şirazeli, cilt yaldız kaplamadır.

Her sayfa tek sütun ve 8 satırdan oluşmaktadır. Derkenarlarda da şiirler mevcuttur. Şiir başlıklarında yaldızlı metinlerde ise siyah mürekkep kullanılmıştır. Her sayfanın sonunda diğer sayfanın hangi kelimeyle başladığını gösteren reddadiyeler vardır. 40b-45a varaklarının derkenarları ve 45a varağına şiir kaydedilmemiştir. Hem bu varakların boş kalması hem de 40a varağında yer alan Naimî mahlaslı bir şaire ait olan şiirin eksik olması mecmuanın tamamlanamadığı ve yarım kaldığı intibamı uyandırmaktadır. 1b-5a, 7a-7b, 10a-11a varakları arasında yer alan Arapça şiirler harekelidir.

Mecmuanın 1a sayfasında Sultan III. Osman'ın mührü, yazmanın Sultan Osman tarafından vakfedildiğini gösteren bir ibare ve "Bende-i Latîf İbrâhim Efendi" yazan bir mühür bulunmaktadır.⁵

Mecmuada nazım şekilleri, kafiye ve redif gibi hususlarda belli bir tertip düzeni gözetilmemiştir. Şiir başlıklarının tamamına yakınında şairlerin mahlası zikredilmiştir. Bazı şiirlerin başlığında ise şairle ilgili tanıtıcı ifadeler yer verilmiştir.

Mecmuada yer alan 89 Türkçe manzumenin 7 farklı nazım şekli ile yazıldığı görülmektedir. Nazım şekilleri arasında en çok kıt'a nazım şekli ile yazılmış olan şiirler kayıtlıdır. Onu nazım ve kaside izlemektedir. Mecmuada bulunan şiirlerin nazım şekilleri ve sayıca dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Sıra	Nazım şekli	Adet
1.	Kıt'a	45
2.	Nazım	23
3.	Kaside	12
4.	Mesnevi	4
5.	Terkib-i bend	2
6.	Müfred	2
7.	Koşma	1

2. Mecmuada bulunan şairler ve şiir sayıları

Mecmuada toplam 100 manzume bulunmaktadır. Bu manzumeler 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şaire aittir. Mecmuada yer alan manzumelerin 6'sı Arapça 5'i Farsça'dır. Mecmuda en fazla şiiri bulunan şair, 4 şiirle Hayrabolulu Mahmud'dur. Onu 3'er şiirle Nahîfî Çelebi, Mâhir Abdullah ve Müderris Süleyman izlemektedir.

Mecmuada yer alan şairlerin genel itibarıyla devrin tanınmış şairleri olmayıp padişahın yakın çevresinden ve saraya yakın kişiler oldukları görülmektedir. Manzumelerin başlıklarında yer alan "hâne-i hasa, der-hazîne, kethudâ-yı mehterân-ı hayme-i hasa, der-hâne-i hasa" gibi ifadeler bu şairlerin padişaha yakınlığını ve saraya aidiyetini teyit eder mahiyettedir. Bunun yanında şairlerin birçoğunun ilmiye sınıfına dâhil oldukları görülmektedir. Örneğin; Mehmed Füyûzî, Ahmed Efendi, Mâhir Abdullah, Tâlib müderrislik ve kadılık, Nahîfî hattatlık ve kâtiplik, Halîl kadılık, Zülâlî müderrislik ve kazaskerlik yapmış şairlerdir. Yine mecmuada yer alan şairlerden bazılarının Mevlevî ve Halvetî tarikatlarına mensup kişiler oldukları görülür. Bunlar arasında Enîs Recep Dede Mevlevî, Himmetzâde Abdî ise Bayramîlik ve Halvetîlik kolunun özelliklerini taşıyan Himmîlik kolunun şeyhidir. Mustafa

⁵ "Nuruosmanî" denilen cami, kütüphane, medrese, imaret, sebil, çeşme ve türbeyi içine alan külliye I. Mahmud tarafından yapılmaya başlanmış ancak külliye tamamlanamadan I. Mahmud vefat etmiştir. Yerine geçen kardeşi III. Osman tarafından I. Mahmud'un vefatına kadar Sultan Mahmud Camii, Sultan Mahmud Kütüphanesi diye yad olunan imaretlerin adları "Nuruosmanî"ye çevrilmiştir.

I. Mahmud saray hazinelerinde ve kendi hususi kütüphanesinde bulunan 5060 adet yazma ve kitabı bu kütüphaneye naklederek kendi namına vakfetmiştir. Tuğralı büyük bir mühür ve bunun altına da kitabın Sultan Mahmud tarafından vakfedildiğini tescil eden üç dört satırlık talik bir yazı evkaf müfettişi tarafından mühür ile tasdik olunmuştur. III. Osman başa geçtiğinde her kitapta Sultan Mahmud'un büyük vakıf mührünü, tuğrayı hümayunu ve vakfiye hükmünde olan tasdikli yazıyı ihtiva eden baş sayfanın üzerine kalınca bir kâğıt yapıştırılarak eski mühür ve vakfiye yazısı kapatılmıştır. Yapıştırılan her kâğıt üzerine Sultan Osman namına hâkettirilen büyük bir mührü ve tuğrası basılmış ve bu kitapların Sultan Osman tarafından vakfedildiğini gösteren yine eskisi gibi bir ibare yazılmış ve "İbrâhim Hanîf Bende-i Latîf" mührünü basan evkaf müfettişi tarafından tasdik olunmuştur (Serezli 1948: 19-20)

Ma'nevî Efendi Ordu-yu Hümayun'da, Vahyî Efendi ise Şeyhülharem Tekkesi'nde şeyhlik yapan şairlerdir. Bunun dışında Müstakîm Çelebi Halvetîlik, Nahîfî ve Nakşî İbrâhîm Efendi Mevlevîlik tarikatına intisap eden şairler arasındadır.

Mecmuada bazı şairler hakkında biyografik bilgiler de bulunmaktadır. Bu bilgiler, şairlerin şiirlerinin başlıklarında verilmiştir ve şairlerin nereli oldukları, kimlikleri ve meslekleri ile ilgilidir. Bu minvalde bilgi verilen şairler şunlardır: “Müezzîn Abdullâh Çelebi, Mahmûd Hayrabolu, Süleymân el-Müderriş, Ahmed Efendi Hâne-i Hassa, Derviş Ahmed Der-Hazîne, Nakşî İbrâhîm Efendi, Mahmûd Kankırî, İmâm-zâde Şükûfî Mehemed, el-hâc Mehemed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa, Mehemed el-Yanyevî, Füyûzî Mehemed Efendi, Halil el-kâdî, Himmet-zâde Abdullâh Efendi, Mâhir Abdullâh Efendi, Mehemed Şeyhî Mevlevî Be-hâne-i Beşiktaş, Tophâneli Mehemed Efendi, İbrâhîm Efendi Der-Hâne-i Hassa.”

Şiir mecmualarının en önemli özelliklerinden biri kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerine yer vermeleri ve böylece unutulmuş birçok şairi gün yüzüne çıkarmalarıdır. Çalışmamızın konusunu teşkil eden mecmuada da tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda ismine tesadüf edemediğimiz şairler bulunmaktadır. Bu şairler; Bâbî Efendi, Fakîrî Çelebi, Havfî Çelebi, Hitâmî, İmâm-zâde Şükûfî Mehemed, Külâhî, Mahmûd Kânkırî, Mehemed el-Yanyevî, Mehemed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa, Tablî Efendi, Tophâneli Mehemed Efendi'dir.

Mecmuada mahlası bulunmayan manzumeler de yer almaktadır. Bunlar “Târîh-i Diger Ser-bostânî-i Edirne” başlıklı kıt'a, “Târîh-i Diger Du'â-gûy” başlıklı kaside ve “Târîh-i Diger Cülûs-ı Sultân Mustafâ” başlıklı müfred olmak üzere toplam 3 manzumedir.

Aşağıdaki tabloda mecmuada şiiri bulunan şairler alfabetik olarak sıralanmış ve şiirlerinin sayıları ile varak numaraları gösterilmiştir. Bu şairlerden hakkında herhangi bir malumata vardıklarımızın hayatları hakkında dipnotta kısaca bilgi verilmiştir:

	Mahlas	Şiir Sayısı ve Bulunduğu Varak
1.	Abdu'l-Bâkî	1 manzume, vr. 21 ^a
2.	Adlî ⁶	1 manzume, vr. 5 ^b
3.	Ahmed Efendi ⁷	1 manzume, vr. 10 ^a
4.	Ârif ⁸	2 manzume, vr. 5 ^b ,6 ^b

⁶ Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Yeniçeri ocağında kul kethüdalığı yapan Süleyman Ağa'nın oğludur. Hatice Sultan'ın kethüdası olduğu için Divan-ı Sultanî olmuştur. Ahkâm emînliği, taşra kâğıt emînliği, küçük kale tezkireciliği ve Divan-ı Hümayun'da yeniçeri efendiliği gibi görevlerde bulunmuştur. 1143/1731'de cizye muhasebecisi, 1143/1731'de tekrar tersane emini olmuştur. Sâlis defterdarlığı görevinde de bulunan Adlî'nin son görevi 1151/1739'da atandığı Rikab-ı Hümayun kâtipliğidir. 1156/1743-44 tarihinde vefat etmiştir (Kesik, Beyhan 2014). *Mehmed Adlî Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Baltalı, Seval 2016). Mecmuada yer alan Adlî'ye ait manzume şairin *Divân*'ında yer almaktadır.

⁷ Asıl adı Ahmed olup Çerkez asıllıdır. Vezir Abdî Paşa'nın hazinedarı Abdî Ağa'nın kölelerindenidir. Silahşör, cündî, sühanşinâs olmakla ve Paşa'nın da yardımıyla saraya dâhil olmuş ve önce hazine odasına, daha sonra Has odaya ulaşarak terbiye almış ve ilmî eksiklerini tamamlamıştır. 1117/1705-06'da vefat etmiştir (Aksoyak, İ. Hakkı 2014). Mecmuada yer alan manzumenin başlığındaki “Ahmed Efendi Hâne-i Hassa” ibaresi şiirin Devletî mahlaslı Ahmed Efendi'ye ait olduğuna işaret etmektedir.

⁸ Asıl adı Mehmed olup İstanbul'da doğmuştur. Önceleri Âhî mahlası ile gazel, kaside ve tarihler yazmıştır. Daha sonra dostlarının önerisi ile Ârif mahlasını kullanmaya başlamıştır. Zarif ve hoşsohbet birisi olduğu için bazı devlet adamlarının nedimi ve musahibi olmuştur. Tarih düşürmede ustadır. Sultan II. Mustafa döneminde vezir Amcazâde Hüseyin Paşa'nın İstanbul Saraçhane'de yaptırdığı medrese, sebîl ve türbeye tarih düşürmüştür (Selçuk, Bahir 2014). *Tuhfe-i Nâilî*'de Enderunlu Ârif Bey'in II. Mustafa devri şairlerinden olduğu belirtilmiştir (Kurnaz ve Tatçı 2001: 608). Tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda Ârif mahlasını kullanan birçok şair bulunmakla birlikte bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda mecmuada şiiri bulunan Ârif Bey'in bu zat olduğu tahmin edilebilir.

5.	Bâbî Efendi	2 manzume, vr. 23 ^b , 24 ^b
6.	Bâkî	1 manzume, vr. 12 ^b
7.	Bedrî	1 manzume, vr. 39 ^a
8.	Cevherî	1 manzume, vr. 18 ^a
9.	Dervîş Ahmed	1 manzume, vr. 11 ^a
10.	Emnî	2 manzume, vr. 10 ^b , 23 ^a
11.	Enîs Receb Efendi ⁹	1 manzume, vr. 27 ^b
12.	Esâmeci Hüseyin	1 manzume, vr. 15 ^a
13.	Fahrî	1 manzume, vr. 4 ^a
14.	Fakîrî Çelebi	2 manzume, vr. 34 ^a
15.	Fennî Çelebi	2 manzume, vr. 6 ^b , 14 ^a
16.	Fethî	1 manzume, vr. 9 ^b
17.	Füyûzî Mehmed Efendi ¹⁰	1 manzume, vr. 17 ^b
18.	Halîl ¹¹	1 manzume, vr. 21 ^a
19.	Hasîb Çelebi	1 manzume, vr. 27 ^a
20.	Havfî Çelebi	1 manzume, vr. 44 ^b
21.	Hîtâmî	1 manzume, vr. 19 ^a
22.	Hicrî	1 manzume, vr. 7 ^a
23.	Himmat-zâde Abdullâh Efendi ¹²	1 manzume, vr. 25 ^a
24.	Huldî Çelebi	1 manzume, vr. 21 ^b
25.	İbrâhîm Efendi	1 manzume, vr. 41 ^a
26.	İlmî Efendi	1 manzume, vr. 30 ^b
27.	İmâm-zâde Şükûfî Mehmed	1 manzume, vr. 14 ^b
28.	İzzetî Çelebi	1 manzume, vr. 31 ^a
29.	Külâhî	1 manzume, vr. 17 ^a
30.	La'li	1 manzume, vr. 15 ^a
31.	Lutfî	2 manzume, vr. 22 ^b

⁹ Asıl adı Receb olan şair, Edirne'de doğmuştur. Gülşenî tarikatına mensup Dervîş Halîl adlı birinin oğludur. Seyyid Muhammed Ârif Dede'nin ölümü üzerine 1095/1683 yılında Edirne Mevlevihanesi şeyhliğine getirilmiş ve altmış sene burada şeyhlik yapmıştır. Vefat tarihini Fatîm, Şemseddîn Sâmî, Mehmed Süreyyâ, Esrâr Dede 1147/1734; Bursalı Mehmed Tâhîr 1145/1732; Râmîz, Nâil Tuman ve Mecelle 1146/1733 olarak gösterirler (Önkaş, A. Nilgün 2013). *Enîs Receb Dede Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Ceyhan, Adem 1990). Mecmuada yer alan manzume şairin *Divân*'ında bulunmamaktadır.

¹⁰ Asıl adı Mehmed'dir. Mehmed Füyûzî Efendi olarak tanındı. Medrese öğrenimi görerek mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Rikab-ı Hümayun kaymakamı Bıyıklı Mustafa Paşa'ya intisap ederek 1103/1692'de Sakız kadılığına atandı. 1106/1695'te Diyarbakır kadısı oldu. 1115/1703'te Devrakani, Dikrin ve Gökçedağ kazaları, 1123/1711'de de Dodurga kazası arpalık olarak verildi. 1135/1723'te vefat etti (Kesik, Beyhan 2014).

¹¹ *Tuhfe-i Nâilî*'de Halîl mahlasını kullanan ve kadı olduğu belirtilen tek şair yer almaktadır. Buna göre Halîl Efendi "Kadı Halîl" olarak bilinmektedir ve Elmalılıdır (Kurnaz ve Tatçı 2001: 257). Şair hakkında bunun dışında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

¹² Şeyh Abdullah Efendi adıyla da bilinen Himmet-zâde Abdî, Bayrâmiyye tarikatı şeyhlerinden Himmet Efendi'nin oğludur. Himmet-zâde Abdî, 1050/1640 tarihinde İstanbul'da doğdu. Edebiyatımızda Abdî mahlasıyla başka şairler de eser verdiği için o, babasından dolayı Himmet-zâde adıyla anılır. Şiirlerinde Himmet-zâde, Abdullah, Dervîş Abdullah gibi mahlasları kullansa da onun en çok kullandığı ve şöhret kazandığı mahlası Abdî'dir. Abdî'nin asıl mesleği vaizliktir. 1694'te Fatih Camii vaizliği görevine getirildi. Bu görevdeyken Sultan II. Mustafa'nın 1109/1697'deki Avusturya seferine ordu vaizi göreviyle katıldı. Ömrünün son demlerinde Beyazıt Camii ve Süleymaniye Camii vaizliği görevlerini yapan Himmet-zâde Abdî, 1122/1710 tarihinde vefat etti (Bayram, Ömer 2013). *Himmat-zâde Abdî Divânı* mezuniyet tezi olarak çalışılmıştır (Bayram, Ömer 1997). Mecmuada yer alan manzume şairin *Divân*'ında bulunmamaktadır.

32.	Mâhir Abdullâh Efendi ¹³	3 manzume, vr. 24 ^b , 28 ^b , 35 ^a
33.	Mahmûd Hayrabolî	4 manzume, vr. 7 ^a , 9 ^b
34.	Mahmûd Kânkırî	1 manzume, vr. 14 ^a
35.	Mehemmed el-Yanyevî	1 manzume, vr. 17 ^b
36.	Mehemmed Şeyhî Mevlevî	2 manzume, vr. 29 ^a
37.	Mehemmed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa	1 manzume, vr. 15 ^a
38.	Ma'nevî ¹⁴	2 manzume, vr. 17 ^a
39.	Medhî	1 manzume, vr. 33 ^b
40.	Mehemmed Vehbî	1 manzume, vr. 6 ^b
41.	Mukîm	2 manzume, vr. 42 ^b , 3 ^a
42.	Mustafâ Efendi	2 manzume, vr. 4 ^b , 16 ^a
43.	Müezzîn Abdullâh Çelebi	2 manzume, vr. 6 ^a , 12 ^a
44.	Müstakîm Çelebi ¹⁵	1 manzume, vr. 14 ^b
45.	Müftî Efendi	1 manzume, vr. 22 ^b
46.	Nahîfî Çelebi ¹⁶	3 manzume, vr. 35 ^a , 38 ^b , 39 ^a
47.	Na'îmî	1 manzume, vr. 40 ^a
48.	Nakşî İbrahîm Efendi ¹⁷	2 manzume, vr. 13 ^b

¹³ Bosna'da doğmuş olmasına rağmen Antep'e büyük hizmetleri olmuştur. Sultan II. Mustafa dönemi şairlerindedir. Mâhir tahsilini bitirdikten sonra 1091/1651 yılında İstanbul'a gelmiş, 1106/1693'te İvaz Efendi Medresesi'nde müderris olmuştur. 1106/1694'de Şahkulu Medresesi'ne geçmiştir. 1107/1695'de ise Molla Gürânî Medresesi'nde müderris olmuştur. Mahir Efendi, II. Mustafa'ya takdim ettiği kaside ve medhiyelerle göze girerek kısa zamanda yükselmiştir. Mâhir Efendi, 1122/1710'de, Belîğ'e göre ise (Abdülkadiroğlu, 1999:373) 1121/1709-1710 yılında Antep'te 63 yaşında iken vefat etmiştir. *Divân*'ının içinde teşekkürnâme adlı bir eseri vardır. Müseddes nazım şekliyle Sultan II. Mustafa'nın cülusunun anlatıldığı manzume 30 bentten meydana gelmektedir (Yakar, H. İbrahim 2014).

¹⁴ Kaynaklarda bu yüzyılda yaşadığı belirtilen Ma'nevî mahlashı tek şair bulunmaktadır. Bolu çevresinden ve şehri/İstanbul'da olduğu ifade edilmişse de Mustafa Ma'nevî'nin doğum yeri ve tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. 1691 senesinde Kadırga'daki Sokullu Mehmed Paşa zâviyesine şeyh ve aynı tarihlerde Bahçekapı'daki Valide Sultan Camii'ne vâiz olarak tayin olunmuştur. 1104/1692'de 2. Ahmed'in seçimiyle Edirne'ye çağrılarak Ordû-yı Hümâyûn şeyhliğine tayin olunan Ma'nevî, 1114/1702 tarihinde vefat etmiştir. 1698 senesinde gerçekleşen barışa her mısrası bir tarih olmak üzere 110 mısralı bir kaside yazıp asrın veziriazamı Amcazâde Hüseyin Paşa'ya takdim etmiştir (Mermer, Kenan 2013).

¹⁵ İstanbul'da doğan Müstakîm'in asıl adı Mehmed'dir. Gençliğinde Halvetîye şeyhi Ümmî Sinânzâde Hasan Efendi'ye intisap ettikten sonra İstanbul Aksaray'da Sofular Mahallesi'ndeki Halvetîye Alaaddin Zaviyesi'ne şeyh oldu. 1105/1693-94 yılındaki büyük yangında tekke yanınca, bir süre Ebu Eyüp Ensârî Camii'nde hasırların üstünde yaşadı. Defterdar Hasan Paşa, Sofular Tekkesi'ni tekrar inşa edince kendi tekkesinde ibadetle meşgul oldu. Vefat tarihi Sâlim'de 1120/1708-09; Safâî, Belîğ ve *Sicill-i Osmânî*'de 1121/1709-10 olarak gösterilmektedir. Sesinin güzelliği ile tanınan Müstakîm, devrinde hoşsohbet bir insan olarak tanındı. Bu özelliği ile zamanının ileri gelenlerinin meclislerinde bulundu. Ayrıca tarih düşürmede yeteneği olan şairin evinin duvarlarını beyitlerle süslediği rivayet edilir (Aksoyak, İ. Hakkı 2013). Mecmuada Müstakîm Çelebi'ye ait olan şiirin dördüncü beytinde yer alan "Sem'-i sultâna ırince çünkî bu müjde didüm/Hâne-kâhüm yapmak ile behre-yâb eyle bizi" ibaresinden şiirin bu zata ait olduğu tahmin edilebilir.

¹⁶ Asıl adı Süleyman'dır. İstanbul'da dünyaya geldi. Doğum yılı 1076/1665-66 olarak tahmin olunmaktadır. Bir taraftan hattatlık yaparken öte yandan memuriyet hizmetinde bulundu ve Dergâh-ı Âli yeniçeri halifelerinden oldu. 1094/1683'de memuriyetle Mısır'a gitti. Bir görüşe göre Mısır'a giderken, bir görüşe göre ise Mısır yoluyla hacdan dönerken Konya'da Mevlevîliğe intisap etti. 1100/1688-89'da İran'a elçi tayin edilen Ebukavuk Mehmed Paşa'nın kâtibi olarak İran'a gitti. 1131/1718-19'da Macaristan elçisi İbrahim Ağa maiyetinde Pasarofça Antlaşması için bu ülkeye gitti. Dönüşünde hizmetinden dolayı Divan-ı Sultanî hocalıklarından başmukataacılığa getirildi. 1138/1725-26'da şikk-ı sâni defterdarı olan Nahîfî bir süre sonra emekli oldu ve bir daha memuriyet almadı. 1151/1738'de İstanbul'da vefat etti (Karavelioğlu, M. Ali 2014). *Nahîfî Divânı* doktora tezi olarak çalışılmıştır (Aypay, İrfan 1992). Mecmuada bulunan şaire ait üç manzumenin ikisi *Divân*'ında yer alırken biri *Divân*'da bulunmamaktadır.

¹⁷ Asıl adı İbrahim'dir. İstanbul'da, 1051/1640 senesinde dünyaya gelmiştir. Vüzeradan Deli Hüseyin Paşa'nın kethudası Mehmed Ağa'nın mahdumudur (Ekinci 2018: 2233). İlk tahsili döneminde hayatı boyunca İstanbul'un çeşitli camilerinde vaazlarda bulunabilmesine temel olacak bilgileri edinmiş, daha sonra kendisini zahîrî ve bâtinî ilimlerde yetiştirmiş ve çevresinde değerli bir zat olarak tanınmıştır. Halvetîye tarikatına mensuptur. Nakşî İbrahim Efendi Şehzade Camii'nde vaiz olarak vazifeli bulunduğu sırada 1114/1702 tarihinde vefat etmiştir. *Nakşî Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Ayhan, Emrah 2000). Mecmuada şaire ait Sakız Adası'nın fethi ve II. Mustafa'nın cülusu için düşürdüğü iki tarih *Divân*'ında yer almaktadır.

49.	Nâzî Çelebi	1 manzume, vr. 26 ^b
50.	Nazîm ¹⁸	2 manzume, vr. 15 ^b , 16 ^a
51.	Nâzîm Çelebi	2 manzume, vr. 5 ^a , 20 ^b
52.	Nazmî İbrâhim Efendi	1 manzume, vr. 6 ^a
53.	Osmân Efendi	1 manzume, vr. 5 ^b
54.	Rahîmî	1 manzume, vr. 11 ^b
55.	Remzî ¹⁹	3 manzume, vr. 31 ^b , 32 ^a
56.	Sâbit ²⁰	1 manzume, vr. 25 ^b
57.	Süleymân el-Müderriş	3 manzume, vr. 7 ^b , 8 ^a , 8 ^b
58.	Sürûrî	1 manzume, vr. 10 ^b
59.	Şâhîn Girây	1 manzume, vr. 44 ^b
60.	Şekûrî	2 manzume, vr. 1 ^b
61.	Tablî Efendi	1 manzume, vr. 27 ^b
62.	Tâlib ²¹	2 manzume, vr. 26 ^a
63.	Tophâneli Mehmed Efendi	2 manzume, vr. 29 ^b , 6 ^b
64.	Vahyî ²²	2 manzume, vr. 15 ^b , 25 ^a
65.	Vâlî Efendi	1 manzume, vr. 30 ^a
66.	Zamîrî	1 manzume, vr. 13 ^a
67.	Zülâlî Çelebi ²³	2 manzume, vr. 32 ^b , 33 ^b
68.	Mahlassız	3 manzume, vr. 21 ^a , 28 ^a , 39 ^a

¹⁸ Asıl ismi Yahya'dır. İlk olarak "Halîm" mahlasını kullanırken Neşâtî tarafından kendisine "Nazîm" mahlası verildi. İstanbul'da doğdu. Esad Efendi'ye göre doğduğu semt Kumkapı, Tayyazâde Ata Bey'e göre ise Kasımpaşa'dır. Doğum yılı bilinmemektedir. Kaynaklarda vefat ettiğinde seksen yaşına yakın olduğunun söylenmesi ve bazı kaynaklarda ölüm tarihinin 1139/1727 olarak belirtilmesi 1060-1061/1650-1651 senelerinde doğduğunu göstermektedir. IV. Mehmed döneminde şiir ve musikiye olan kabiliyeti sebebiyle Enderun'a alındı. Burada iyi bir tahsil görüp Arapça ve Farsça öğrendi. Kilâr-ı hassada nevbetçi başı iken bazarbaşılık vazifesi ile mükafatlandırıldı. *Sicill-i Osmânî*'ye göre ise "kuruyemişçi başı" oldu. Hayatının sonuna kadar bu görevde kaldı. 1139/1727 tarihinde Edirne'de vefat etti (Gümüş, Nevîn 2014). *Yahya Nazîm Divânı* doktora tezi olarak çalışılmıştır (Çakır, Mustafa S. 2018). Mecmuada yer alan şaire ait iki manzumeden biri *Divân*'da yer alırken diğeri *Divân*'da mevcut değildir.

¹⁹ Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Kur'anı hıfz ettiği için Hafız Mehmed Efendi olarak da anılmıştır. Kaynaklarda hayatı hakkında çok bilgi bulunmamaktadır. Asrın şairlerinden olup tarih söylemekte başarılıdır. II. Mustafa'nın 1106/1694-95 tarihinde tahta çıkışına "*Hümâyûn ola hattı pâdişâhın*" dizesiyle tarih düşürmüştür (Altuner 1989: 186-87; İnce 2018: 232-33). Tezkirelerde yer alan bu tarih mecmuada da yer almaktadır.

²⁰ Meşhur şair, Bosnalı Alâaddin Sâbit'tir. Mecmuada yer alan manzumesi şairin *Divân*'ında "Berây-ı Cülûs-ı Mustafa Hân" başlığı ile s. 319-20'de yer almaktadır (Karacan, Turgut 1991).

²¹ Kaynakların hayatı ile ilgili farklı bilgiler verdikleri şairin asıl adı Mehmed Tâlib'tir. Ali Emirî doğum yerini Diyarbakır, Belîğ ve Mehmed Sirâceddin Bursa olarak gösterir. 1097/1686'da Bursa'da Arabiye medresesine hâric payesiyle atanmış, 1109/1698'de sahn itibarıyla Müftü Ahmed Paşa medresesine nakledilmiş, 1111/1699'da Molla Hüsrev Medresesi'ne müderris olmuş, 1114/1702'de Kütahya kadılığına atanmıştır. Şeyhülislam Başmakçızâde Ali tarafından 1117/1705'te Erzurum kadısı olarak atanmıştır. Tâlib, bu görevdeyken 1118/1706'da vefat etmiştir (Tuğluk, H. İbrahim 2014). *Tâlib Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Erdem, Melike 1994). Şairin mecmuada bulunan iki manzumesi de *Divân*'ında yer almaktadır.

²² İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Şeyh Seyyid Mehmed Vahyî Efendi olarak tanındı. Şeyhülharem Tekkesi'nde şeyhlik yaptı. 1125/1713'te Zâkirzâde Şeyh Abdullah Efendi yerine Tophane Kılıç Ali Paşa Camii vaizliğine getirildi. Sonra 1127/1715'te Arapzâde Hasan Efendi yerine Eyüp Sultan ve 1128/1716'da Sultan Selim camilerine vaiz olarak atandı. Bu görevde iken 1130/1718'de vefat etti (Kesik, Beyhan 2014). Şairin *Divân*'ı yayımlanmıştır (Taş, Hakan 2017). Mecmuada yer alan iki manzumesinden biri *Divân*'ında yer almaktadır.

²³ Tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda bu yüzyılda yaşadığı söylenen ve Zülâlî mahlasını kullanan tek şair vardır. Bu da Deli Hüseyin Paşa Silahdarı Ali Ağa'nın oğlu Enderunlu Hasan Zülâlî Efendi'dir. Asıl adı Hasan'dır. Aydonat'ta doğdu. 1099/1687-88'de öğrenimini tamamlayıp Şeyhülislâm Seyyid Fezzullâh Efendi'den mülazım oldu. Galatasaray Medresesi ve Süleymaniye Medresesi'nde müderrislik yaptı. 1131/1718-19 yılında Bursa kadısı, 1141/1729'da İstanbul kadısı oldu. 1143/1730'da Anadolu kazaskerliğine atandı. 1144/1731-32'de azledilerek Resmo'ya sürüldü. Aynı yıl vefat etti (Bülbül, Tuncay 2014). Mecmuada yer alan manzume Enderunlu Hasan Zülâlî'ye ait olabileceği gibi bu yüzyılda yaşayan ve Zülâlî mahlasını kullanan başka bir şaire de ait olabilir.

	Toplam	100
--	---------------	------------

3. Mecmuanın muhteva özellikleri

Mecmuada muhteva itibarıyla Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ve Sakız Adası'nın fethi ile ilgili manzumeler yer almaktadır. Bunun dışında Remzî mahlaslı bir şair tarafından padişahın hatt-ı hümayunu ile ilgili bir tarih kı'tası, Nazîm mahlaslı bir şair tarafından Valide Sultan'ın Edirne'ye gelişi için yazılmış olan Edirne redifli bir kı'ta, Cevherî mahlaslı bir şair tarafından mesnevi nazım şekliyle yazılmış 79 beyitlik bir arz-ı hâl yer almaktadır.

3.1. Sakız Adası'nın fethi ile ilgili manzumeler

Sakız Adası, Ege Denizi'nin beşinci büyük adası durumundadır. Osmanlı Devleti tarafından fethedilmeden önce Cenevizlilerin kontrolünde bulunan ada, 1566'da Kaptanıderya Piyâle Paşa tarafından çatışma olmaksızın zaptedildi. Sakız adası, 1694 yılında meydana gelen kısa süreli Venedik işgaline kadar Kaptanpaşa eyaletindeki idarî durumunu korudu. Venedikliler 1694'te papalık, Floransa ve Malta donanmalarının da yardımlarıyla Sakız'ı kuşattı ve 21 Eylül'de ada, Antonio Zeno'ya teslim edildi. Adadaki müslüman nüfus Venedik gemileriyle üç gün içerisinde boşaltılarak Anadolu sahiline nakledildi. Ancak Osmanlı filosunun karşı harekâtı sonucu 22 şubat 1695'te adaya asker çıkarıldı ve kale kolayca alındı. Bu tarihten, adanın 1913 yılında Yunanlılar tarafından işgal edilmesine kadar birkaç kuşatma girişimi sayılmazsa ada, Osmanlıların hâkimiyetinde kaldı (Örenç 2009: 6-10).

Sultan II. Mustafa'nın tahta çıkışının ilk haftasında (Çibir 2016: 21) gerçekteşen Sakız Adası'nın fethi, mecmuada birçok şair tarafından konu edilmiş ve bu fethetme tarih düşürülmüştür.²⁴

Mecmuada; Mahmûd Hayrabolu, Mahmûd Kânkırı, Müstakîm Çelebi, Nâzım, Emnî Efendi, Tâlib, Hasîb Çelebi, Tablî Efendi, Mehemed Şeyhî Mevlevî, Vâlî Efendi, İlmî Efendi, Remzî, Fakîrî, Medhî ve başlığında "Du'â-gûy" yazan fakat mahlası bulunmayan bir şair tarafından Sakız'ın fethi ile ilgili tarih manzumeleri kaleme alınmıştır.

Mecmuada Sakız'ın fethedilmesi "düşmanın ağızından sakızın düşmesi, sakızın düşmanın elinden alınması, din düşmanlarına sakızı çiğnetmemek, düşmanın ağızından sakızı kapmak, sakızın İslam'ın temiz ağızına nasip olması, sakızın alınıp düşmanın ayaklar altında çiğnenmesi" gibi kinayeli anlatımlarla konu olmuştur. Bu kullanımlardan bazıları örnek oluşturması hasebiyle aşağıda gösterilmiştir.

Deniz üzerindeki kâfir donanması bozulmuş ve Sakız feth olunup düşman ayaklar altında çiğnenmiştir:

Bozuldı tōbdan bařr üzre küffaruñ donanması
Sakız feth olunup çiğnendi pâ-mâl oldu hep a' dâ (Remzî, vr. 32a-b)

Allah'ın yardımını imdada yetişmiş ve Sakız yeniden İslam'ın temiz ağızına nasip olmuştur:

Bihâmidi'llâh olup imdâdı bād-ı 'avn-i Yezdânuñ
Yine Sakız dehân-ı pâk-i İslâma naşîb oldu (Tâlib, vr. 26a-b)

²⁴ Sakız Adası'nın fethinin klasik Türk edebiyatına nasıl yansdığına dair bkz. Kaplan, H. (2018). "Divan Edebiyatında Sakız ve Sakız'ın Fethinin Edebiyatın Nükte Dünyasına Yansımaları". *Ekev Akademi Dergisi*, 73, 367-394.

Vahşi bir köpek gibi gururla “Sakız’ı çiğnerim!” diyen Avrupalıların korkusundan ağzındaki Sakız düşmüştür:

Dehşetinden düşdi efrencüñ dehânından Sakız
Çiğnerüm dirken gurûr ile o kelb-i zû-đarûs (Mahmûd, vr. 9b-10b)

II. Mustafa mecmuada yer alan manzumelerde tahta çıkışının fethe uğurlu gelmesi ile konu edilmiştir. Aşağıdaki beyitte Tablî Efendi, II. Mustafa’nın gelişinin kutlu ve mübarek olduğunu Sakız’ın alınmasından belli olduğunu dile getirmiştir:

Mağdemi sa’ d u mübârek olduğı günden ‘ ayân
Sakız alındı vü kıatlı oldu gürûh-ı eşkıyâ (vr. 27b)

Remzî, Sultan Mustafa’nın ayağının uğurlu olduğunu ve bunun ardından Allah’ın bu zaferi verdiğini dile getirmektedir:

Olup yümn-i kudûm-ı Muştafa Hân der-‘ ağab pey-rev
Cülûs eşnâlarında itdi Hağ bu nuşreti i’ tâ (vr. 32a-b)

Tâlib ise aşağıda yer alan beyitinde heybetli padişahın gelişinin uğuruyla bu zaferin vuku bulduğunu dile getirmektedir:

Bu nuşret bir şehûñ ‘ aşrında vâkı’ olmadı bâ’ iş
Belî yümn-i kudûm-ı pâk-i Sultân-ı mühîb oldu (vr. 26a-b)

3.2. Sultan II. Mustafa’nın tahta çıkışı ile ilgili manzumeler

Şehzade II. Mustafa, amcası II. Ahmed Han 6 Şubat 1695 günü vefat ettiğinde onun yerine tahta çıkmak üzere hiç kimseye boyun eğmeden, bir bildiri yayınlamadan ve beklemeden; yaşamakta olduğu Edirne Sarayı vâliat dairesinden çıkıp taht odasına girmiş ve tahta kurulmuştur. Devletin ileri gelenlerini padişah sıfatıyla nezdine getirtip, onlardan hem biat almış hem de ülke işlerini müzakereye başlamıştır. Sultan II. Mustafa, tahta çıkışının üçüncü günü bir hatt-ı hümayun yayımlamış ve “bizzat ordunun başına geçip seferlere katılacağını; din-i İslam uğruna vücudunu feda edeceğini, gerektiğinde kuru ekmeği yiyip halkına hizmet edeceğini” bildirmiştir (Çibir 2016: 7-17).

Mecmuada Sultan II. Mustafa’nın cülûsu için kaleme alınan manzumelerde; padişahın tahta çıkması, devlet erkanının karşısına dizilip ona biat etmesi, II. Mustafa’nın gazaya niyet etmesi, hatt-ı hümayun yayımlaması, kafirden intikam almak istemesi, keskin kılıcını düşmanlarının üzerine çekmesi gibi olaylar tasvir edilmiştir.

Nazmî İbrâhîm Efendi, Sultan Mustafa’nın cülûsuna tarih düşürmek için kaleme aldığı 5 beyitlik kıt’asında padişahın kaygısızca tahta geçişini ve devlet erbabının padişahın karşısına dizilip ona biat etmelerini şu şekilde tasvir eder:

Başup taşra kudûmın künc-i vahdetde sa’ âdetle
Cülûs itdi geçüp Hân Muştafa tahtına bî-kağgu

Olındı dest-büs tecdîd-i bî’ at eyleyüp cümle
Dizildi şâhnına erbâb-ı devlet sū-be-sū karşı (vr. 6a-b)

Aşağıdaki beyitlerde ise Hayrabolulu Mahmûd, tahta geçer geçmez gazaya niyet eden padişahın ilk olarak savaş için gerekli olan mûhimmata özen gösterdiğini, askerleri arasından tüfek atıcı olanları seçip hazırlanmalarını emrettiğini ve kendisinin de hazırlanarak kafirden intikam almayı murat ettiğini dile getirir:

Evvelâ idüp mûhimmât-ı ğazāya ihtimâm
Re'y-i řâ'ib eyledi haĸĸâ ki ol pākîze-tûs

Gördi istilâ-yı küffâr 'âlemi kılmış ĸarâb
Cümle erbâb-ı düvel olmuř niżâmında ye'ûs

Dîn ü devlet ğayretinden ol şeci'-i nâm-dâr
Emr idüp techîz ceyš e giydi ol sâ'at lebûs

'Askerinden intihâb idüp tûfeng-endâzlar
Düşmen-i dîn için i' dâd itdi şemşiri fû'ûs

Didi gelsün vaĸt-i ğayretdür baña ĸulum diyen
Baş u cāna ĸalmayup dîn u ĸrına olsun ĸabûs

İntikâm almak murâdumdur bugün küffârdan
Eşşalâya ehl-i imân eşşalâ ĸalındı kûs (vr. 9b-10b)

Çok iyi hocalardan ders alan II. Mustafa, devlet idaresini ve harp oyunlarını çok iyi bir şekilde öğrenmiştir. Ok atmada mahir ve iyi bir silahşör olan II. Mustafa, yalandan nefret eder ve doğruları ödüllendirirdi (Çibir 2016: 13). Mecmuada yer alan manzumelerde II. Mustafa'nın bu özelliklerine de yer verilmiştir.

Dervîş Ahmed 31 beyitlik kasidesinde II. Mustafa'nın hûnerlerini sıraladıktan sonra onu, Rûstem ve Sâm ile kıyaslayarak onlardan üstün tutmuştur:

Yâ cirîd atsuñ eger ĸuvvet ile destinden
Tibr gibi eylemede şayy-ı hezârân meydân

Seni at üzere eger görse silâhşör-i felek
[Baĸsa] cevân-ı semendine ĸalurdı ĸayrân

Yâ kemân-keřliĸin ey ĸusrev-i heft-kişver
ĸuvvet-i nâtiĸa yitmez ki idem řerĸ ü beyân

Var mı bir merd-i tîr-endâz ĸatı zûr-bâz
Ki çeke sencileyin saĸt-ı dilîrâne kemân

Çekemez çekdüĸünüz yâş şehâ Rûstem ü Sâm
Bir kepâze olmaz saña kemân u destân

Yazduĸın ĸaĸt-ı hümâyûn[a] felek ĸayretde
Dâniş-i re'y-i münîrine cihân ser-gerdân (vr. 11a)

Yine İmâmzâde Şükûfî Mehmed, padişahın cülûsuna tarih düşürdüğü beş beyitlik manzumesinde düşmandan intikam almak için daima şevkle hazır bulunan padişahın savaşta, ok atmakta ve kılıç vurmakta yetenekli olduğunu dile getirmiştir:

‘ Adûsından kemâliyle murâdı intikâm almak
Dem-â-dem şevk ile zâtı bilûn âmade vü hâzır

Ma‘ ârifle vücûd-ı pâki pür-zîver huşûşâ kim
Ġazâ ‘ ilminde tîr atmakta seyf urmağda hep mâhir (vr. 14b-15a)

Vâlî Efendi ise cihan akıllısı olan padişahın asla yalana itibar etmeyeceğini ve bundan dolayı ona kimsenin hile yapamayacağını dile getirir:

O huşyâr-ı cihân itmez dürûğa i‘ tibâr aşlâ
Anuñçün idemez kimse tekellümde aña nîreng (vr. 30a-b)

Mecmuada yer alan manzumeler II. Mustafa'nın cülûsunun halk tarafından nasıl karşılandığı ve yapılan merasimler ile ilgili de bilgiler vermektedir. Padişah tahta çıktıktan sonra kûs-ı şâhîler çalınarak halka II. Mustafa'nın cülûs haberi müjdelenmiştir. Hâl ehli olanlar el öpüp padişaha bağlanmışlardır. Halk hayır duası etmiş ve kutlamak için gül-bânglar okunup yâ-hûlar çekilmiştir. Padişah adına hutbe okunmuş, tuğra çekilmiş ve sikke basılmıştır.

Çalındı kûs-ı şâhî oldı peydâ bir sürûr-ı nev
Ki tebşîr itdiler halka cülûs-ı Muştafâ Hânı (vr. 28a-29a)

Çekdiler gül-bâng yâ-hû hep mübârek-bâd için
Cümle ‘ âlem halkı ol dem eyleyüp hayr du‘ â (Füyûzî, vr. 17-19a)

Ya‘ nî Sultân Muştafâ ibn Mehemmed Hândan
Bî‘ at itdi ehl-i hall u ‘ aqđ idüp dest-bûs

İsmine oqındı huţbe mülket-i ‘ Oşmânda
Nâmına tuğrâ çekildi yazdı kâtibler rû‘ûs

Sikkesi kazıldı hâlâ dirhem ü dînârda
Toldı ‘ âlem cevher ile qaldı rağbetden fülûs (Mahmûd, vr. 9b)

Sultan II. Mustafa tahta çıktığında Osmanlı Devleti, on iki seneden beri Avusturya, Lehistan, Rusya ve Venediklilerle harp hâlinde idi (Çibir 2016: 14). Halk uzun süren savaşlar ve mağlubiyetlerle yıpranmış bir haldeyken Sultan II. Mustafa'nın tahta çıkmasıyla yeniden ümitler yeşermiştir. Toplumun içinde bulunduğu bu ruh halini ve padişahın cülûsunun nasıl karşılandığını mecmuada yer alan beyitlerden açıkça çıkarmak mümkündür.

Aşağıdaki beyitte Füyûzî Mehmed Efendi halk, din ve devlet zulüm ile dolmuşken II. Mustafa'nın zafer kılıcını çıkarıp dünyaya ışık verdiğini dile getirir.

Halk-ı ‘ âlem dîn ü devlet zulm ile tölmiş iken
Seyf-i nuşret ile açup ‘ âleme virdi ziyâ (vr. 17a-19a)

Tablî Efendi, Sultan II. Mustafa'nın tahta çıkmasıyla zulüm ve rüşvet kapılarının kapandığını müjdelemektedir:

Devlet ile taht-ı 'âlî-bahtına kıldı cülûs
Müjde ey dil kim kapandı bâb-ı zulm ü irtişâ (vr. 27b)

Sultan II. Mustafa, IV. Murad'dan sonra gelen Osmanlı padişahları içinde en liyakatlisi, en âlimi ve en kültürlüsü idi (Çibir 2016: 13). Aşağıdaki beyitte Mâhir Abdullâh Efendi, çok zamandır irfan ehli olan kimselerin ayaklar altında kaldığını ancak II. Mustafa'nın cülûsu ile artık liyakat erbablarının vakti olduğunu dile getirir:

Nice demdür olmuş idi pây-mâl ehl-i kemâl
Çarha nâz eylerse erbâb-ı liyâkat vahtidür (vr. 28b-33b)

Nâzî Çelebi ise çok zamandır harap bir vaziyette olan cihanın Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ile yeniden mamur hale geldiğini dile getirmektedir:

Çok zamân idi hârâb olmuşdı eţrâf-ı cihân
Hağ Te'âlâ yeñiden dünyâyı ma' mür eyledi (vr. 26b-27a)

Mecmuada yer alan manzumelerde Sultan II. Mustafa, “*Kahramân-ı zamân, İskender-i sâni, zill-ı Yezdân, sultân-ı bahr ü ber, Süleymân-rütbet, Rüstem-şecâ'at, Husrev-i heft-iklim, Cem-satvet, Süleymân-haşmet, ma'delet-i Nuşirevân, Ömer-'adl, Alî-sîret, Rüstem-heybet, şehen-şâh-ı serir-i ma'delet, Süleymân-ı zamân, sultân-ı güzîn, pâdişâh-ı 'adl-ârâ, âfitâb-ı saltanat, pâdişâh-ı dîn-i İslâm, sultân-ı bahâr, şâh-ı 'adâlet-pîşe, şâh-ı cihân, pâdişâh-ı ins ü cân, kahramân-ı bahr ü ber, pâdişâh-ı emr-i Hak, hümmâ-yı saltanat, mahbûbü'l-kulûb, şâh-ı 'alî-rütbe, vâris-i mülk-i Süleymân, mihr-i tâb-dâr-ı saltanat, şems-i Hudâ, pâdişâh-ı nükte-dân, mâh-ı saltanat, mihr-i sipihr-i ma'delet, Süleymân-ma'delet*” gibi sıfatlarla nitelendirilmiştir.

Mecmuada Sultan II. Mustafa'nın cülûsu için yazılmış manzumeler genellikle “*bihamdi'llâh, habbezâ, hamdüli'llâh, zihî, yâ Rab şükür, müjde olsun, hezârân şükr ü minnet, çok şükr, bâreka'llâh, hamd ol Allâha ki, sad-hezârân hamd u şükr*” gibi ifadelerle başlamakta ve şairler II. Mustafa'nın cülûsunu “*müjde, sad mübârek-bâd, mübârek ola, Hak mübârek eylesün, müjdeler âfâka, sad-müjde, müjdes, müjde kıl âfâka*” gibi kelimelerle ifade etmektedirler.

Mecmuada yer alan manzumelerde Sultan II. Mustafa'nın cülûsu, kış mevsiminin sona erip baharın gelmesi gibi görülmüştür. Sultan II. Mustafa ile birlikte adalet baharı esmeye başlamış ve gönüllerde taze goncalar yeşermiştir. Din ve devlet yeniden hayat bulmuştur. Gönlü gam ve kederle dolan cihan halkının gönlü ferahlamış ve cihan baştan başa nur ile dolmuştur. Mustafa isminin Peygamberimiz (s.a.v)'in ismi olmasından ötürü cihana dolan bu nur peygamberimizin nuruna benzetilmiştir. Sultan Mustafa İslâm dininin padişahı, dini ihya edici ve Allah'ın gölgesi olarak nitelendirilmiştir. Mecmuada yer alan bu söyleyişlerden bazıları örnek oluşturması hasebiyle aşağıda gösterilmiştir.

II. Mustafa'nın cülûsu ile dünya baştan başa aydınlanmış ve Muhammed Mustafa'nın nuru doğmuştur.

Müjde ey halk-ı cihân kim 'âlem oldu pür-ziyâ
Kim tülû' itdi bugün nûr-ı Muhammed Muştafa (Sürûri, vr. 10b-11a)

II. Mustafa'nın teşrifi ile adalet baharı esmeye başlamış ve gülbahçesinde taze bir gül açılmıştır:

Bād-ı teşrîfûñ bahâr-ı ‘adle olduğda vezân
Bir gül-i nev-bāde açıldı yine gülzârdan (Nâzım, vr. 20b-21a)

Yedi ülkenin padişahı Sultan II. Mustafa'nın tahta geçmesiyle yeniden din ve devlet hayat bulmuştur:

Didiler pâdişâh-ı heft-kışver
Yeñiden devlet ü dîne virüp cân (Mâhir Abdullâh, vr. 24b-27a)

Kutlu talihi ile devletin başına geçtiğinde dünya baştan başa neşe ile dolmuş ve gönlü hüzünlü kimse kalmamıştır.

Yümn-i iqbâl ile çün geçdi serîr-i devlete
Ser-be-ser şād oldu ‘âlem kılmadı bir dil hazîn (Mehmed Şeyhî, vr. 29a-b)

Cihanın övünme sebebi Hz. Peygamber'in adaşı olan II. Mustafa, yüce dinin yardımcısı ve Allah'ın gölgesidir:

Semiyy-i mefhar-ı ‘âlem şehen-şeh-i a‘zam
Mu‘în-i dîn-i mükerrem o zıll-ı cell [ü] celâl (Zülâlî, vr. 32b-33b)

řiirlerden örnekler²⁵1.²⁶**Tārīḥ-i Diger İmām-zāde řükūfī Meḥmed***Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün*Cihān nūr-ı Muḥammedden ziyā bulduđı pek zāhir
Ki Sulṭān Muřtafā řāh-ı cihāndur dūřmenin řāhir‘Adūsından kemāliyle murādı intikām almak
Dem-ā-dem řevĸ ile zātı bilün āmāde vü ḥāzırMa‘ārifle vücūd-ı pāki pür-zīver ḥuřuřā kim
Ġazā ‘ilminde tır atmaĸda seyf urmaĸda hep māhirḤařāsuz eyleye Mevlā umūrında vire kuvvet
Ricālu’llāh ile te’yīd ide bi’z-zāt ola nāřırřükūfī didi zevĸ ile sūrürnden gelüp nuřka
Cülūs-ı taḥt-ı şehen-řāha tārīḥ oldu bil zāhir2.²⁷**Tārīḥ-i Diger Nazım***Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılün*Yümn-i teşrif-i ĸudüm-ı Vālide Sulṭān ile
Mazhar-ı sūr-ı sūrür dem-be-demdür Edrineřāh-rāh-ı devletinde rü’yeti ferř eyleyüp
İḥtirām-ı maĸdemiyle muḥteremdür EdrineOlsa her bir zerre řāyeste-i iksīr-i murād
Vālide Sulṭān tā ḥāk-i ĸademdür EdrineMāder-i řāh-ı cihān şeh-zāde Sulṭān Muřtafā
Kim zamānında zafer-yāb-ı sitemdür EdrineEyledi anda cülūs ol dāver-i Dārā-řükūh
Taḥtgāh-ı řāh-ı İskender ḥařemdür EdrineAĸsa lāyıkdur livā-yı nuşreti anda o şeh
Vaşf-ı Dārü’n-naşır ile zīrā ‘alemdür EdrineCilvegāh-ı Vālide Sulṭān olaldan güyyā
Perde-i ‘iřmet keřide bir ḥaremdür Edrine²⁵ Makale sınırlarını gözeterek Mestap’a göre tasnif ettiđimiz ve manzumelerinden örnekler sunduđumuz mecmuayı esas alan inceleme ve tam metinden oluřan kitap ĸalıřmamızı yakın bir zamanda yayımlamayı dūřünüyoruz.²⁶ *Mecmū’a-i Eř’ār*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14b-15a.²⁷ *Mecmū’a-i Eř’ār*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 15b.

Didiler teşrîfine ehl-i vilâyet ey Nazîm
Vâlîde Sulţân kudûmuñla İremdür Edrine

3.²⁸

Târîh-i Diger Nâzî Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
Hamdüli' llâh baht-ı dünyâ açılıp oldu sürür
Kâ'inâta bir şehûñ nâminı meşhûr eyledi

Çok zamân idi harâb olmuşdı etrâf-ı cihân
Hağ Te' âlâ yeñiden dünyâyı ma' mür eyledi

Yümn ile itdi cülûs taht-ı sa' âdet üstine
Eyledi 'adle teveccüh sa'y-ı meşkûr eyledi

İbtidâsında Hudâ ihsân idüp elţafını
Kâfirün donanmasın bir kulı mağhûr eyledi

Yâ İlâhî 'ömrin efzûn eyleyüp hem devletin
Eyle dünyâlar kadar hayrını mebrûr eyledi

Böyle mi eyler idüm şâhum cülûs-ı medhûñi
N'eyleyem bahtum beni gâyetde ma' zûr eyledi

Hamd idüp Nâzî cülûsına didi târîhîni
Sâl-i Sulţân Muştafa dünyâyı mesrûr eyledi

4.²⁹

Târîh-i Diger Fağırî Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
Cânib-i Hağdan hidâyet oldu Sulţân Muştafa
Derdlü kullara selâmet oldu Sulţân Muştafa

Tahta devletle cülûs itdükde düşmen qahr olup
Cümle küffâra 'alâmet oldu Sulţân Muştafa

Cedd-i a' lâsı kerâmetler ile yâd oldılar
Hâliyâ şâhib-velâyet oldu Sulţân Muştafa

Hağ-ı 'âlemden kesâfet ref' olup hamd itdiler
Kağb-i mağzûna halâvet oldu Sulţân Muştafa

'Âleme çün pâdişâh itdi anı ol Zü'l-celâl
Hâliyâ şâhib-kerâmet oldu Sulţân Muştafa

²⁸ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 26b-27a.

²⁹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 34a.

Haste-hāl olan Faķiri didi tārīhin anuñ
Bize Mevlādan ‘ināyet oldu Sultān Muřtafā

5.³⁰

Tārīh-i Diger Fenni Ćelebi

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

Maşla‘ -ı burc-ı sa‘ ādetden olup pertev-feřān
Eyledi nūr-ı Muřammed gibi dehri pūr-ziyā

Sa‘ d-ı sa‘ atde idüp tařt-ı řehen-řāha cūlūs
‘ Őmrini devletle efzūn eyleye Bārīhūdā

Görmedi çeşm-i felek řāhān içinde haķ budur
Böyle bir řāh-ı ‘ adālet-pişe vü řāhib-hayā

Őir-řavlet Ķahramān-heybet Sūleymān-ma‘ delet
Hāris-i mülk ü milel ser-çeřme-i cūd u ‘ ařā

Çıkdı bir Hışr-ı hıred Fenni didi tārīhini
Müjde oldu pādiřāh şeh-zāde Sultān Muřtafā

6.³¹

Tārīh-i Diger Müstakīm Ćelebi

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

Mařhar-ı feyyāz-ı ‘ ālem olduñ ey řāh-ı cihān
Eyledi řādān u ĥurrem ĥazret-i Mevlā sizi

Düşmen-i dīn üzre gālīb eyle ey Rabb-i celīl
Bulmadılar bir daşı deryāda kāfirden izi

Őol kadar kırdılar İslām ‘ askeri kāfirleri
Kızıl Irmađa müřābih oldu deryānuñ yūzi

Sem‘ -i sultāna irince Ćunki bu müjde didüm
Hāne-ķāhum yapmaķ ile behre-yāb eyle bizi

Gūř idince Müstakīm oldum didüm tārīhini
Pādiřāhum aldı İslām ‘ asker[i] bu Saķızı

³⁰ *Mecmū‘a-i Eř‘ār*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14a-15a.

³¹ *Mecmū‘a-i Eř‘ār*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14b.

7.³²**Tārīḥ-i Diger Ma'nevî***Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün*

Besmeyleyle ḥamdeyleyle kim ki ide fetḥ-i bāb
 Ḥaḳ Te' ālā ḳavlini fi' lini meṣkūr eyledi

Olmıṣ iken bu fenā dünyā ḥarāb-ender-ḥarāb
 Ḥaḳ Te' ālā luḳfi ile yine ma' mūr eyledi

Hem ṣalāt olsun Ḥabībe āline aṣḥābına
 Kim ṣalāt ider aña zenbini maḡfūr eyledi

Ḥaḳ Te' ālā bir tecellī eyledi bu 'āleme
 Dīn-i İslāmı anuñla cümle mañşūr eyledi

Geldi Sultān Muṣṭafā ṣevket ile nuṣret ile
 Ḥaḳ Te' ālā cümle maḥzūn göñli mesrūr eyledi

Enbiyā vü evliyānuñ ḥürmeti yā Rabbenā
 Diyeler ḳādir Ḥudā a' dāyı maḳḥūr eyledi

Mülkini iḥsān idüp ol nūr iclās eyledi
 Şer' -i pāke uymayanı şöyle menfūr eyledi

Sen ebu'l-fetḥ [ü] ebu'n-naşr eyle anı yā raḥīm
 Diyeler elḥamdü'lillāh dīni maḥşūr eyledi

Ma'nevî ol cism-i pāke şöyle tārīḥ eyle kim
 Nūr-ı pāk-i Muṣṭafā dünyāyı pūr-nūr eyledi

8.³³**Tārīḥ-i Diger Meḥammed Şeyḫī Mevlevî Be-ḥāne-i Beṣiktāş***Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün*

Ḥazret-i zıll-ı Ḥudā hem-nām-ı Sultān-ı rüsül
 Ya' nı Sultān Muṣṭafā ol dāver-i ṣevket ḳarīn

Yümn-i iḳbāl ile çün geçdi serir-i devlete
 Ser-be-ser şād oldı 'ālem ḳalmadı bir dil ḥazīn

Bā-ḥuşuş a' dā-yı bed-keşün donanmasın bozup
 Fetḥ olunduḳda Saḳız mü 'minler oldı kām-bīn

Ḥazret-i Ḥaḳdan temennāmuz budur kim 'an-ḳarīb
 Fetḥ-i ṭabūr ile hem mesrūr olalar mü 'minin

³² *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 17a.

³³ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 29a-29b.

Nemçe küffarı perīřān ola ‘avn-i Haķķ ile
Dest-i teşhire gele sā’ir kılā’ ile Budin

Tāli’ oldı maţla’-ı şems-i Meħemmeden bu nūr
‘Adl ile āfākı tenvīr eyledi şad āferīn

Haķ Te’ ālā ‘ōmrin efzūn devletin dā’im idüp
Kańda ‘azm eylerse tevfiķ-i Ĥudā ola mu’īn

Şeyh-i dā’ī sürūr u şevkle tāriħ için
Fikr iderken zāhir oldı kalb[üm]e semt-i güzīn

Rūħ-ı pāk-i ĥazret-i Mollādan istimdād ile
Ĥırmen-i eş’ār-ı pākinden olınca dāne-ĥīn

Düşdi silk-i nuţķ-ı Mevlānāda tāriħ-i cülūs
Muşafā mā-cā’ e illā rahmeten li’l-‘ālemīn

9.³⁴

Tāriħ-i Diger Topħāneli Meħemmed Efendi

Mefā’ ilūn Mefā’ ilūn Mefā’ ilūn Mefā’ ilūn

Te’ ālā’ llāh ki bulduķ feyz-i Haķdan ni’ met-i ‘uzmā
Feraħ-nāk oldı ‘ālem ser-te-ser şarkā ilā ġarbā

Perīřān yüzün göstermiş iken ĥehre-i ‘ālem
Nesīm-i luţf-ı Rabbāniyle oldı mürdeler ihyā

Bize Haķ kıldı Sulţān Muşafā Ĥānı bir iħsān kim
Kemālince ne mümkin idebilmek şükriñi icrā

Zamān-ı devletūñde oldı ‘ālem ĥāl-i āsūde
Cülūsı ile irdi rāħata dūnyā vü mā-fihā

Mübārek ĥātırı ĥüzñ ü elemden dūr ola dā’im
Vücūd-ı pākini ĥavf-ı ĥaţardan ĥıfz ide Mevlā

Ĥudā ĥoşnūd ola ābā vü ecdād-ı ‘izāmından
Kańmunuñ eyleye menzilgeħini cennetü’l-me’vā

Olar ĥāk içre yattuķça İlāhī kııl bu sulţānı
‘Adūsı üzre ġālib şevket ü şānımı hem a’lā

Devām-ı devlet ü ‘ōmri du’ āsıyla muķayyedken
Bir āvāz-ı ĥoş-elĥān kıldı hātif eyledüm ışġā

³⁴ Mecmū’a-i Eş’ār, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 29b-30a.

Didi mümtâz olur düşdükçe bir târih tamâm el-hâk
Selâmet buldı Sulţân Muştafâ ile cihân hâlâ

10.³⁵

Târih-i Diger Havfî Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
Bâreka'llâh server-i sırr-ı İlâhî mühtedâ
Pâdişâh-ı 'âlem-ârâ şehriyâr-ı bâ-şafâ

İstinâd-ı dîn ü devlet inbisât-ı ma' delet
Ma' den-i fazl-ı ma' ârif muhtedâ-yı ezkiyâ

Kâm-rân-ı rükn-i a' zam müftehâr-ı hânedân
Mültecâ-yı halk-ı 'âlem mültekâ-yı zî-' aţâ

Maţla' -ı envâr-ı şem' i manzar-ı erbâb-ı dil
Maşzen-i esrâr-ı luţfı muhtedâ-yı incilâ

Emrüne 'âlem müsaḥḥar luţfuña dünyâ esîr
Zâtuña şıḥḥat mülâzım bahtuña ' izzet sezâ

Mehdî-i ' İsâ- nefes ki âsitân-ı ' âli-şân
Pertev-i mâh-ı münîr eşref-i ' ayn-ı ziyâ

Sa' d-i ekber hâk-i pâyüñde sa' âdet mültezem
' İzz ü câh-ı mültemâsına sebîl-i ihtidâ

Baḥr-ı cüdüm taḥayyül eylemek emr-i muḥâl
Naşb-ı taşîş-i mekâdîr bir ḥaţâ-yı iddi' â

Meşreb-i pâkidür elbet çeşme-i âb-ı ḥayât
Mürde-dil iḥyâsına var mı ' aceb bir ḫaṭre mâ

Her ne emre iştiğâl itseñ sa' âdet feyz ola
Her ne yaña ' azm iderseñ ' avn-i Bârî reh-nümâ

Göstere tîğ-i şerârın zümre-i küffâra kim
Neşr ola rüy-ı zemîne düşmen-i ḥün-ı ' adâ

Müşkilâtuñ ide âsân Ḥaḫ kerîm [ü] lâ-yezâl
Olmaya eksük cenâbuñdan gürûh-ı irticâ

Bî-kesûñ ḥaddi degül ḫaḫ üzere medḥûñ eylemek
Muḫtaşar ta' rîf olur mı böyle memdûh-ı Ḥudâ

³⁵ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 34b-35a.

Őıdk u ihlāşa du'āyı idelüm Şimden girü
Őād-kām olsun serir-i salġanatda dā'imā

İstimā' idüp cülüsın Hıvfiyā tārīh için
'Ālemi tecdīd ide 'adliyle Sulġān Muştafa

11.³⁶

Tārīh-i Diger İbrāhīm Efendi Der-Ĥāne-i ĤaŐŐa

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ĥamdüli'llāh tazelendi 'arşa-i bāġ-ı cinān
Kim nesīm-i feyz irişdi ĥükm ile sübhāndan

MihrveŐ oldu münevver hem vücūh-ı kā'ināt
Öyle bil kim dād-ı Ĥaġdur fazl ile iŐsāndan

Na'ra-i yā Hū Őadāsın āŐiyān-ı ġudsiyān
Eylediler māverā-ı ġubbe-i eflākdan

'Ālimi 'ālem-nümādur Őehriyār-ı ma' delet
ĀŐafı ĀŐaf-liġādur dāver-i devrāndan

Nām-ı Ĥaydar 'aġl Aristo bir Şeh-i ĥaŐlet-güzīn
Bu 'acebdür ki virilmiŐ ĥikmet-i Loġmāndan

İntiġām almaġda Őāha ĥüsrevānlıġ vaġtidür
Her 'adū-yı bed-güher hem zālīm-i bī-dāddan

SāyeveŐ zıll-ı ĥümāyūn sa'd-aġtersin Őehā
Olalı bezm-i elestde ġısmet-i ġassāmdan

Gösterür Őāhib-ġırānlıġ ŧālī' -i ferĥundesı
Öyle istidlāl olunmiŐ Őüret-i aĥkāmıdan

Őehsüvārı Őevketini görse ger ĥāġān-ı Ĥīn
Terk iderdi ĥānumānı ziverin bir ĥākden

VārıŐ-i Aĥmed Muĥammed ġün 'Aliyyü'l-Mürtezā
Remz ider hū ile nūnı keŐf ile keŐŐāfdan

Zü'l-Celālā 'ömr-i sermed rüz[ī] ġıl bu servere
Āyet-i Furġān içinde hemġü ġāf ü kāfdan

Didi Sulġān Muştafa ġıġduġı birle bir velī
Oldı yā Őāhib zamān u nesl-i āl-'OŐmāndan

³⁶ Vr. 41a-42b

Sonuç

Çalışmamızın konusunu teşkil eden ve Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada kayıtlı olan *Mecmûa-i Tevârîh*, mecmua geleneği içerisinde örneklerine az rastladığımız belli şahıslar adına tertip edilen mecmuaların bir örneğidir. Bu yönüyle 45 varaktan müteşekkil olan bu mecmua, çok hacimli olmamakla birlikte diğer mecmualar arasında önemli bir yere sahiptir.

Mecmua, 1106/1695 tarihinde tahta geçen Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ve padişah tahta geçtikten sonra gerçekleşen Sakız Adası'nın fethi için çeşitli şairler tarafından yazılan manzumelerden oluşmaktadır. Toplam 100 manzumeyi ihtiva eden mecmuadaki manzumelerin 6'sı Arapça 5'i Farsçadır. Bu manzumeler mesnevi, kaside, terhib-i bend, kıt'a, nazım, koşma ve müfred nazım şekilleri ile kaleme alınmışlardır. En çok örneği görülen nazım şekli, kıt'a ve nazımdır. Ayrıca mecmuada cülûsiyye, tarih ve arz-ı hâl gibi türlerin yer aldığı da görülmektedir.

Mecmuada yer alan manzumeler, 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şair tarafından kaleme alınmıştır. Bu şairler, genel itibarıyla devrinin tanınmış şairleri olmayıp II. Mustafa'nın çevresinden ve saraya yakın olan kişilerdir. Mecmuada yer alan şairlerin birçoğunun ilmiye sınıfına dâhil olduğu ve bu şairlerin birçoğunun Mevlevî ve Halvetî tarikatına mensup kişiler oldukları görülmektedir.

Mecmuadaki şiirlerin başlıklarında şairlerin kimlikleri, nereli oldukları ve meslekleri ile alakalı birtakım biyografik bilgiler de mevcuttur. Ancak mecmuada yer alan üç şiirin mahlası bulunmadığı ve başlığında da şiirin kime ait olduğuna dair herhangi bir kayıt olmadığı için bu üç şiirin şairi tespit edilememiştir. Ayrıca mecmuada tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda ismine rastlayamadığımız şairler de yer almaktadır.

Mecmuada yer alan manzumeler, edebî açıdan sahip oldukları önemin yanında birtakım tarihî olaylar hakkında da bilgiler sunmaktadır. Padişaha sunulan cülûsiye kasideleri, şairlerin dilek ve isteklerini dile getirdikleri arz-ı hâller ve Sakız Adası'nın fethi için düşürülen tarihler yazıldıkları döneme ışık tutmaktadır. Devlet yönetimindeki aksamalar, rüşvet ve zulmün artması, liyakatin kalmaması, irfan ehlinin itibar görmemesi ve toplumun içinde bulunduğu ruh hali şiirlere konu edilen toplumsal olaylardır. Ayrıca mecmuada yer alan şiirler padişah tahta geçtiğinde yapılan bazı merasimler hakkında verdiği bilgilerle döneminin sosyal olayları hakkında da bilgiler sunmaktadır.

Yapılan bu çalışma ile mecmua geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olan bir mecmua daha ilim âleminin istifadesine sunulmuş ve mecmuaların hem edebiyat tarihimize sağladığı katkılar hem de döneminin tarihî olayları hakkında bilgiler sunması hasebiyle sahip olduğu önem bir kez daha vurgulanmıştır.

Kaynakça

- Abdulkadiroğlu, A. (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Aksoyak, İ. H. (2013). Müstakîm, Mehmed Müstakîm Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mustakim-mehmed-mustakim-efendi>.
- Aksoyak, İ. H. (2014). Devletî, Çerkes Ahmed Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/devleti-cerkes-ahmed-celebi>.

- Altuner, N. (1989). *Safâî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitleli Metin-İndeks*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Arkun, K. (2010). *Dünyaya Nizâm Verenler Sultan II. Mustafa Han*. İstanbul: Akademisyen Yayınevi.
- Ayhan, E. (2000). *Nakşî Dîvânı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Aynur, H. ve Şen, F. M. (2019). “Hıfzî Ağa'nın (ö. 1173/1759-60) I. Mahmûd İçin Yazılan Şiirler Mecmûası (TSMK-Revan 1977) Üzerine”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 3 (4), s. 39-73.
- Aypay, İ. (1992). *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni)*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Baltalı, S. (2016). *Mehmed Adlî Divanı*. Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Bayram, Ö. (2013). Abdî, Himmetzâde. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-himmetzade>.
- Bülbül, T. (2014). Zülâlî, Enderunlu Hasan Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zulali-enderunlu-hasan-efendi>.
- Ceyhan, Â. (1990). *Enîs Receb Dede (?-1733) Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri: Dîvânı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Çakır, M. S. (2018). *Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitleli Metin)*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Çibir, Ş. (2016). *Maziye Hasret Sultan II. Mustafa “Cengâver”*. İstanbul: Parola Yayınları.
- Demirsoy, S. (2010). *Vekâyi'-i Ali Paşa (İnceleme-Metin)*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci, R. (2018). *Vekayî'ü'l-Fuzala Şeyhi'nin Şakaik Zeyli*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Erdem, M. (1994). *Bursalı Talib ve Divanı Tenkidli Metin ve İnceleme*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Ertek Morkoç, Y. (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Gıynaş, K. (2017). *Pervâne Bey Mecmuası*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?o>.
- Gümüş, N. (2014). Nazîm, Yahya Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi>.
- Gürbüz, Mehmet (2012), “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Haz.: Hatice Aynur vd.), İstanbul: Turkuaz Yayın. s. 97-113.
- Hakverdioğlu, M. (2007). *Edebiyatımızda Lâle Devri ve Nevşehirli Dâmat İbrâhim Paşa'ya Sunulan Kasideler İnceleme-Metin*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- İçli, A. (2017). “Nigînî, Mecmuası ve Şiirlerinden Örnekler”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 58, s. 129-157.
- İçli, A. (2018). “Kâsımî Mecmuası'nın İçerik Analizi”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 40, s. 468-499.
- İnan, G. (2013). *Ahmed Hasîb Efendi'nin Mecmûa-i Tevârih'i*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- İnce, A. (2018). *Tezkiretü'ş-şuarâ Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi*. Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?o>.

- İsen, M., Bilkan, A. F. ve Durmuş, T. I. (2012). *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Kaplan, H. (2018). “Divan Edebiyatında Sakız ve Sakız’ın Fethinin Edebiyatın Nükte Dünyasına Yansımaları”. *Ekev Akademi Dergisi*, 73, 367-394.
- Kaplan, Y. (2018). “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde Kayıtlı 5480 Numaralı Musammat Mecmuası Üzerine”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, İstanbul. Güz, Sayı 21. s. 401-540.
- Kaplan, Y. (2013). “Milli Kütüphane “Yz. A 7521” Numaralı Şiir Mecmuası Üzerine” *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya. Sayı 33, s. 89-114.
- Kaplan, Y. ve Efe, Z. (2020). “Defterdar Mehmed Behcet Efendi’ye Sunulan Şiirler Mecmuası”, Yayım aşamasında olan çalışma.
- Karacan, T. (1991). *Bosnalı Alaeddin Sabit: Divan*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Karavelioğlu, M. A. (2014). Nahîfî, Süleyman. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman>.
- Kesik, B. (2014). Adlî, Süleymanzâde Mehmed Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-suleymanzade-mehmed-efendi>.
- Kesik, B. (2014). Füyûzî, Mehmed Füyûzî Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuyuzi-mehmed-fuyuzi-efendi>.
- Kesik, B. (2014). Vahyî, Şeyh Mehmed Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-seyh-mehmed-efendi>.
- Kılıç, Atabey (2012), “Mecmûa Tasnifine Dâir” *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (hazırlayanlar: Hatice Aynur ve öte.), Turkuaz, İstanbul, s. 75-96.
- Koncu, H. ve Çakır, M. (2012). Şairleri Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz, s. 120.
- Köksal, F. (2016). “Kastamonulu İshâk-zâde Fevzî Mecmuası”, *Yâ Kebikeç*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Köksal, M. (2011). *Edirneli Nazmî-Mecma’u’n-Nezâ’ir, (İnceleme-Tenkitletli Metin)*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecmaun-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?o>.
- Köksal, M. F. (2012). “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)”, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, İstanbul: Kesit Yayınları. s. 83-101.
- Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. *Turkish Studies*, 8 (1), s. 53.
- Kurnaz, C. ve Tatçı, M. (2001). *Mehmed Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî*. Ankara: Bizim Büro Yayınevi.
- Kut, G. (1986). “Mecmua”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C. 6. İstanbul: Dergâh Yay. 170.
- Levend, A. S. (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 166-67.
- Mermer, K. (2013). Ma’nevî, Mustafa Manevî. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/manevi-mustafa-manevi>.
- Önkaş, A. N. (2013). Enîs, Receb Dede. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/enis-receb-dede>.
- Örenç, A. F. (2009). “Sakız Adası”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 36, s. 6-10.
- Özcan, A. (2006). “Mustafa II”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 31, s. 275-280.
- Özerol, N. (2013). *Ârif Efendi. Mecmû’a-i Eş’âr: III. Selim’le ilgili şiirler*. Malatya: Serhat Matbaacılık.
- Piroğlu, H. (2019). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde E.H. 1487 Numarayla Kayıtlı Bir Mecmûa-i Tevârih (İnceleme-Metin)*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

- Selçuk, B. (2014). Ârif/Ahî, Mehmed Ârif Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-ahi-mehmed-arif-efendi>.
- Taş, H. (2017). *Vahyî Divanı*. Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55745,vahyi-divanipdf.pdf?0>.
- Tuğluk, H. İ. (2014). Tâlib. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib>.
- Uzun, M. (2003). “Mecmua”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 28. Ankara: TDV Yay. 265.
- Yakar, H. İ. (2014). Abdullah Mâhir Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdullah-mahir-efendi>.
- Yıldız, E. ve Batur, H. (2019). “Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 1035 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının MESTAP’a Göre Tasnifi”, *Külliyyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 7, s. 17-72.

Nuruosmaniye Kütüphanesi "3700" Numaralı *Mecmûa-i Tevârîh*'in MESTAP'a Göre Tasnifi

Varak	Mahlas	Matla' Beyti/Bendi	Makta' Beyti/Bendi	Nazım Şekli/Bent Sayısı	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1b-5a	[Şekürî]	نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين فدائى الناس فى جناتى الاخير	والشكوري عيبا كم جاء بوزخ سعد سلطان مصطفى فى سرور	-	-	-	Başlık: -
1b-4a	Şekürî	نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين يا محمد طيب الصلوة	افضل التحية واكملها ومن التسليم افضلها	-	-	-	Başlık: Târîh-i Şekürî
3a-3b	Mukîm	İrişdi gûş-e dil-e Hüdhüd-i neşât u süür Ki kıldı 'âleme erzân/böyle şâlu Gafûr	Hîfâb idüp anâ târîhin itidil inşâd Hümâyûn ola şeh-i Muştâfâ bu mesned-i nûr	Kaşide/32	Cülüsi yye	<i>Meftâ'ilün Fe'ilâtün</i> <i>Meftâ'ilün Fe'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mukîm
4a-4b	Fahri	Bi-hamdî'llâh şeref buldı yine mülk-i Süleymânî Cülüs itdi sa' âdet talâtına İskender-i şâmî	Ühdü-yi müsî'e ân her müşkilün âsân ide dâ'im Be-hakk-i fâhri 'âlem pak-i rûl-i nûr-i Rahmânî	Kaşide/22	Cülüsi yye	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Fahri
4b-5a	Muştafa Efendi	Hâbbezâ ey gönçe-i na'lı-i gülîstân-i ümîd Merhabâ ey kışve-i 'âlî-penâh-i pâdisâh	Hamdül'lâh itdi Sultân Muştâfâ mülke cülüs Müjde Sultân Muştâfâyı kıldı [kim] Bârî cülüs	Kıf'a/11	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Muştâfa Efendi
5a-5b	Nâzım Çelebi	Oldı ol sultân-ı bahr ü ber şeh-i çarlı iftiljâr Mîhr-i 'âlem-fâbeyş bure-i sa' âdetden bedîd	Yümn ile talhta cülüs idükde târîhin didüm İde Sultân Muştâfanûi devletün Mevlâ mezîd	Kıf'a/5	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Nâzım Çelebi
5b-6b	Osmân Efendi	Şâldı pertev 'âleme nûr-ı Muhammed Muştâfâ Gûşuma imezden evvel bir gıce bang-i lûnûs	Zâhir oldı bir yüz alu içre târîh-i cülüs Pür-şafâ kıldı cihan mülkünü Sultân Muştâfâ	Nazım/10	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Osmân Efendi
5b	'Adli		Böyle resm itmiş kâlem birle 'uqârid 'Adliyâ Kıldı Sultân Muştâfâyı dâveri-i devrân cülüs	Kıf'a/7	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger 'Adli <i>Meçmed 'Adli Divanı</i> , s. 129
5b-6a	'Arif	Zihî luğf-ı Hüdâ k' oldı zühürümden cihan dî-şâd Serre ziver-efzâ oldı bir şâh ki mütâd ¹	Cülüsün gûş idüp bir şevk ile didi 'Arif târîh Sezâ-yı mülk-i Sultân Muştâfâdur şâd mübârek-bâd	Nazım/7	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger 'Arif
6a	Mü'ezzin 'Abdu'llâh Çelebi	Geçdi talhta 'izzet ü iclâl ile yâ Rab şükür Müjde olsun 'âleme bir lûsrev-i ferjunde-râ	Çıktı bir 'Abdi didi târîhin âvâz ile Pâdisâhdür bu cihan mülküne Sultân Muştâfâ	Kıf'a/8	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mü'ezzin 'Abdu'llâh Çelebi
6a-6b	Nazmî İbrâhîm Efendi	Başup taşın kudümün künc-i valjedide sa' âdetle Cülüs itdi geçüp Hân Muştâfâ talâtına bi-kaygu	Çıkup kırklar bu güfâr-i meseret ile Nazmîye Didiler târîhin şâh-ı cihanı saltanatdır bu	Kıf'a/5	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Nazmî İbrâhîm Efendi
6b	Meçmed Velbi	Hamdül'lâh nefsi-rûha geldi kuvvet buldı rûh 'Âlemi kıldı münevver virdi dünyâya neşât	Devlet ile eyledükçe şâh 'âlem talâtına Didi târîhini anuñ şankı ol emîn-i rûh	Kıf'a/3	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Meçmed Velbi

¹ Bu şiir, 6b-7a'da da bulunmakta olup mükerrer yazılmıştır.² Bu mısradaki vezin tutarsızdır.

Adres

Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü, Kayalı Kampüsü-Kırklareli/TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Adress

Kırklareli University, Faculty of Arts and Sciences, Department of
Turkish Language and Literature, Kayalı Campus-Kırklareli/TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

6b	Melhemmed Iopljaneli	Bi-hamdî'lâh ki Sulţan Muştâfânuñ Cütlüsü virdi râhat pür ü genece	Görüp gülzâr-ı 'adli içre hatîf Didî târih için açıldı gönçe	Şif' a/2	Târîh	Meftâ'îlün Fe'ülün	Başlık: Târîh-i Diger Melhemmed Iopljaneli
6b-7a	'Arif	Zihî luţf-ı Hüdâ k'oldi zühürümden cilân dil-şâd Serine ziveri-efzâ oldi bir şâh ki mu'îad ³	Cülüsün gûş idip bin şevk ile didî 'Arif târih Sezâ-yi mülk-i Sulţân Muştâfâdur şâd mülbârek-bâd	Nazım/7	Târîh	Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger 'Arif
7a	Mahmûd Hayrabolı	Keşb-ı efkâk-ı ihlâfât âb-ruy-ı salînat Âfîtab-ı dîn ü devlet ol muzaffer muktefâ	'Alemler-i gâybden gelüp hatîf didî târihinî Şâh-ı 'âlem ney-i Hak nesl-i Muştâfâdur Muştâfâ	Şif' a/3	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
7a	Mahmûd Hayrabolı	آن ابي النصر انى اصبحنا اعداؤه في عيرات الحيا	قال لسان العيب تاريخه نصير من الله ثنا مصيطنه	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
7a-7b	İleri	سمى فخر عالم مصطفي خان صلي ال عثمان فخر اشبه	رای تاریخه فی الترم هجری بنا لا یجمل الآ خیر الله	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger İleri
6b-10a	Fennî Çelebi	Hezâran şük'r ü minnet salînat-balşâ-yı yezdâna İdîp erzânî/taht-ı devleti Cem-câh-ı devrâna	Muvaffâk ola 'ahdinde nice dürlü gazâyâ ol İde şenşirin âvize melâ'ik 'auş-ı rahmâna	Kaşide/25	Cülüsü	Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Fennî Çelebi
7b-8a	Süleymân el-Müderriş	بنام خدای کریمی رحیم قدسی حلیمی عطیسی طیب	جو شمس و سحاب در میان [...] کعبه حاج ارض و با [...] 4	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
8a-8b	Süleymân el-Müderriş	که نور و طورش جهان سی مند	زحل تاخ خود بیش یگر یحل بید خواجه اورداد سغ اهل	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
8b-9a	Süleymân el-Müderriş	تو یا نشار دور هفت کرد سما تتر اخورشا هاش کرد	که سلطان برین شه مصطفا اید چه بد اوالمی سزا	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
9b	Fetih	Bi-hamdî'lâh kudüm-i şerîyâr-ı a'zam âşârı Ferah-nâk eyleyüp İhlâk-ı cilânı eyledi İlyâ	İhlâb-ı gâybden İlkâ müstecim ⁵ dîşdi târih ⁶ Fetel-nâke fütûlân İyyiben geldi ana büşîrâ	Şif' a/6	Târîh	Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Fetih
9b	Mahmûd Hayrabolı	Hâk bize bir padişâh-ı a'zam İhsân İtdi kim Nûh fellekde devr idelden görmedi mişfin şümûs	Hâletî niçiledi Hân Ahmed dîmiş târihinî Hâliyyâ şel-zâde Sulţân Muştâfâmüdur cülûs	Şif' a/6	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
9b-10b	Mahmûd Hayrabolı	Evvelâ idüp mühimmal-ı gazâyâ İhtümâm Re'y-ı şî'ib eyledi İhlâkkâ ki ol pâkîze-tûs	Hefî-kîşer İhlâkım fermanna münkâd kıl Câlîma reşk eylesün İskender İbnî Keykâvûs	Şif' a/19	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
10a-11b	Alîmed Etfendi Hâne-i Haşşa	نحمد بعضی سلطان ظاهر طوح المومنین و بحزن الكافر	لوس تاریخ جوشك خلق فان بولك وجد في ظاهر	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Alîmed Etfendi Hâne-i Haşşa

³ Bu mısradâ vezin tutarsızdır.

⁴ Mürekkep akmasından dolayı sondaki kelimeler okunmamaktadır.

⁵ Bu mısradâ vezin tutarsızdır.

10b	Emmî	Fylesün peyk-i mesercet müjde cümle ' âleme Taht-ı ' Osmânîye bir şeh kıldı fâkir ile cülüs	Müjde idüp jâlime Fennî didi târlîhî Kıldı Sulţân Muştâfâ ikbâl [i] kadîr ile cülüs	Kıf'a/6	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Emmî	Târlîh-i	Diger
10b-11a	Sürürî	Müjde ey İbâk-ı cihân kim ' âlem oldı pür-zîyâ Kim tûr' idi: bugün nür-i Muhammed Muştâfâ	Cüş idüp kalbüm sürür ile didüm târlîhî Pâdisâh-ı nür-i ' âlem bild Sulţân Muştâfâ	Nazım/9	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Sürürî	Târlîh-i	Diger
11a	Dervîş Alpmed Hazine	Mağdemün itdi evâ pâdisâhâ delûr [i] hemân Zîneti İhlâd-ı betin reşk-i gülîstân-ı cinân	Dilerüm jâzret-i İbâkdan ki hemân İbnkârüm Kuvveti bahtuñ ide düşmen bi' fâh u tüvân	Kaşıde/31	Cülüsî yye	Fâ' ilatün Fe' ilatün Fe' ilün	Başlık: Dervîş Alpmed Hazine	Târlîh-i	Diger
11b-14a	Ralîmî	Hamdü'l-İlâh ey şehen-şâh-ı serî-i mî' detet Fe'z-i teşrifümle mülki' oldı dîlden gam cüdâ	Geldi bîn yüz altında evrenge ' adl u yümñ ile Pâdisâh-ı ' adl-ârâ ekdi Sulţân Muştâfâ	Kıf'a/22	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Ralîmî	Târlîh-i	Diger
12a-12b	Mü'ezzîn 'Abdu'lîlâh Çelebi	Yâ İllâh! İht u İhsân eyledün ' âlemlere Geçdi talîha Hamdü'l-İlâh ol şeh-i şevket henüz	İdam idüp üç jâzetün ' Abdî didi târlîhî Geldi evvelkiden ay cem' oldı üç jâzet henüz	Kıf'a/12	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Mü'ezzîn 'Abdu'lîlâh Çelebi	Târlîh-i	Diger
12b-13a	Bâki	Gül-bün-i gülzâr-ı bağ-ı ' adl-i fâzî-i Kürd-gâr Tâe-bâls-ı lâe-dârân şâh-ı gerdün-İktîdâr	Vâlide Sulţân idüp hem bir dîv'â târlîhî İdam ey şeh Muştâfâ kıldüm cülüs evvel bahâr	Nazım/11	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Bâki	Târlîh-i	Diger
13a-13b	Zamirî	Hamdü'l-İlâh ' âleme oldı yine İht u Hudâ Eyledi bir pâdisâh-ı dâd-ârâyı ' atâ	Şâd olup ' âlem Zamirî didiler târlîh için Ola dâ im ma' delat-gâhında Sulţân Muştâfâ	Nazım/11	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Zamirî	Târlîh-i	Diger
13b	Naqşî İbrâhîm Efendi	' Ömrin ezân eyloye devlet ile Hayy u İlâh Oldı Sulţân Muştâfâ ' anka-yı ' âlem pâdisâh	Sant' at İzhâr eyloyüp Naqşî didi târlîh için Çü yedi rîkîme Sulţân Muştâfâdur pâdisâh	Nazım/12	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Naqşî İbrâhîm Efendi	Târlîh-i	Diger
13b-14a	Naqşî İbrâhîm Efendi	Bi'hamdî'lîlâh sa' âdet pertev-i nür-i tecessüde Şehen-şâh-ı cihânün devlet ile dil pesendide	Gelüp bir şevk ile teşrifine Naqşî didi târlîh Cülüsü oldı Sulţân Muştâfânün bîn yüz altıda	Nazım/5	Târlîh	Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün	Başlık: Naqşî İbrâhîm Efendi Naqşî Dîvânı, s. 261. Bu şiir, <i>Dîvân</i> da tek beyittir.	Târlîh-i	Diger
14a-14b	Mahmûd Kânkürî	Bîhamdî'lîlâh neşât oldı zamânında o bedr ayuñ Fütûlât u gazâsından bi-küllü'l-İbâk-ı insânı	Mükerrer olmaga bâ' is nedir dîsen o meskeniden Elez olur vazîa İhubb İbüşâ kim ola valî	Kıf'a/12	Târlîh	Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün	Başlık: Mahmûd Kânkürî	Târlîh-i	Diger
14b-15a	Fennî Çelebi	Mahtâ' -ı birc-i sa' âdetden olup pertev-feşân Eyledi nür-i Muhammed gibi delûr pür-zîyâ	Çıkdi bir İht u İhsân İhsed Fennî didi târlîhî Müjde oldı pâdisâh şeh-zâde Sulţân Muştâfâ	Kıf'a/5	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Fennî Çelebi	Târlîh-i	Diger
14b	Müstakîm Çelebi	Mâzhâr-i feyyâz-ı ' âlem olduñ ey şâh-ı cihân Eyledi şâdan u İhsren jâzret-i Mevlâ sızı	Güş idince Müstakîm oldum didüm târlîhî Pâdisâhüm aldı İslâm ' asker [i] bu Saqızı	Kıf'a/5	Târlîh	Fâ' ilatün Fâ' ilatün Fâ' ilün	Başlık: Müstakîm Çelebi	Târlîh-i	Diger
14b-15a	İmâm-zâde Şüküfî Melhemmed	Cihân nür-i Muhammedden ziyâ bulduğı pek zâhîr Ki Sulţân Muştâfâ şâh-ı cihândür düşmenñ kâhîr	Şüküf didi zevk ile sürürmâdan gelüp nuţka Cülüs-ı taht-ı şehen-şâha târlîh oldı bil zâhîr	Nazım/5	Târlîh	Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün Me'fâ' ilün	Başlık: İmâm-zâde Şüküfî Melhemmed	Târlîh-i	Diger
15a	el-jâc Melhemmed Ketludâ-yı Melherân	Çok şükür pâdisâhımız Sulţân Muştâfâ Hân oldı Bedr oldı yüzi mâlumuz Cümle ' âlem rû-şân oldı	Çün bulduñ pâdisâh ' Ömr-ı İht u İhsân vire İlâh İhtkâmindedür Ka' betu'lîlâh Muştâfâ Hâna yâr oldı	Koşma/4		8 li hece vezni	Başlık: el-jâc Melhemmed Ketludâ-yı Melherân Haşşa	Târlîh-i	Diger

	Hayme-i Haşşa	Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-tâci Muhammed Muştâfâ Ceddidür annû Sulţân bin Sulţân Meleşmemmed Muştâfâ	Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-tâci Muhammed Muştâfâ Ceddidür annû Sulţân bin Sulţân Meleşmemmed Muştâfâ	Didi târihî Eşameci İhtiseyn baltacı iktilâ Cülüs idî Sulţân-ı şulb-ı Meleşmemed Muştâfâ	Mesnevi/5	Tarih	Bu şiirde belli bir vezin edilememiştir.	Başlık: Tarih-i Diğer
15a-15b	Esameci Hüseyin Baltacı	Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-tâci Muhammed Muştâfâ Ceddidür annû Sulţân bin Sulţân Meleşmemmed Muştâfâ	Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-tâci Muhammed Muştâfâ Ceddidür annû Sulţân bin Sulţân Meleşmemmed Muştâfâ	Didi târihî Eşameci İhtiseyn baltacı iktilâ Cülüs idî Sulţân-ı şulb-ı Meleşmemed Muştâfâ	Mesnevi/5	Tarih	Bu şiirde belli bir vezin edilememiştir.	Başlık: Tarih-i Diğer
15a-15b	La'î	Şad-ı hazâran şükâr Bârî kim dil-i pür-mürdeyi Yümm-i teşriî ile taze vü ter küldü Hudâ	Şad-ı hazâran şükâr Bârî kim dil-i pür-mürdeyi Yümm-i teşriî ile taze vü ter küldü Hudâ	Erba'ın çakma La'î didi hatif tarâhîn Müjde' asra pâdişâh-ı âlem oldu Muştâfâ	Kıf'a/3	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer La'î
15b	Nâzım	Yümm-i teşriî-i kudüm-i Vâlide Sulţân ile Mazhar-ı sür-ı süür dem-be-demdür Edrine	Yümm-i teşriî-i kudüm-i Vâlide Sulţân ile Mazhar-ı sür-ı süür dem-be-demdür Edrine	Didiler teşrifne ehl-i vilâyet ey Nâzım Vâlide Sulţân kudümünle İremdür Edrine	Kıf'a/8	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Bu şiir, <i>Yalhyâ Nâzım Dîvânı</i> 'nda bulunmamaktadır.
16a-17a	Nâzım	Dide rüsen pâdişâh-ı heft-kışverdür bugün Bir İjudavend-i elian-bân İhsrev-i âlem-penâh	Dide rüsen pâdişâh-ı heft-kışverdür bugün Bir İjudavend-i elian-bân İhsrev-i âlem-penâh	Tahta geçtikde ser âdetle Nâzımâsâ didüm Delure Sulţân Muştâfâ' adliyle oldu pâdişâh	Kıf'a/31	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Nâzım <i>Yalhyâ Nâzım Dîvânı</i> , s. 601-603.
15b-16a	Valhyî	Zill-i Yezdân İhâzret-i Hân Muştâfâ Tahtı pür-nür idüp oldu ser-frâz	Zill-i Yezdân İhâzret-i Hân Muştâfâ Tahtı pür-nür idüp oldu ser-frâz	Bende-i Valhyî didi târihîni Devletün dâ'im ola' ömrünür dirâz	Kıf'a/4	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Valhyî Bu şiir, <i>Yalhyî Dîvânı</i> 'nda bulunmamaktadır.
16a-16b	Muştâfâ Efcendi	Mahtâ'ı zill-i İjudâ-yı tûc-dâr-ı evliyâ 'Alemin hasretlisi hem-nâm-ı falur-ı enbiyâ	Mahtâ'ı zill-i İjudâ-yı tûc-dâr-ı evliyâ 'Alemin hasretlisi hem-nâm-ı falur-ı enbiyâ	Muştafa-ı Rahmâna bakdum süre-i târihîni Feclü İjâ-lâdan cülüs geldi Sulţân Muştâfâ	Nâzım/5	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Muştâfa Efcendi
17a-17b	Külâhî	Hamdül'İlâh buldu revnak kim semâvât u zemîn Gaşk-ı nûr oldu elian misl-i aşlâb-ı gûzîn	Hamdül'İlâh buldu revnak kim semâvât u zemîn Gaşk-ı nûr oldu elian misl-i aşlâb-ı gûzîn	Hâtî-i geybdan Külâhî didi târihîm hemîn Dâd-ı Haşk mâ-câ' c illâ rahmetem il'î-âlemin	Mesnevi/6	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Külâhî
17a	Ma'nevî	Besmeyleyle İhâzret-i kim ki idc fetl-i bâb Haşk Te'âlâ kavlini fi'lini meşkür eyledi	Besmeyleyle İhâzret-i kim ki idc fetl-i bâb Haşk Te'âlâ kavlini fi'lini meşkür eyledi	Ma'nevî ol cism-i pâke söyle târihî eyle kim Nûr-ı pâke-i Muştâfâ dünyâyı pür-nûr eyledi	Kıf'a/9	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Ma'nevî
17a-17b	Ma'nevî	Hâzret-i Sulţân Meleşmemed rahmetü'lâhî'aleyh Anda zâhür olmuş idi ol kemâl-i Muştâfâ	Hâzret-i Sulţân Meleşmemed rahmetü'lâhî'aleyh Anda zâhür olmuş idi ol kemâl-i Muştâfâ	Şiir'le şâhid' âleme İhsrev-i cemâl-i Muştâfâ	Kıf'a/5	Tarih	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Ma'nevî
17b	Meleşmemed el-Yanyevî	Her ne zamân ki yâver-i İhâzret-i miste'ân olur Ehl-i niyâza seyr-i İbâb bâ'ış-i' izz ü şân olur	Her ne zamân ki yâver-i İhâzret-i miste'ân olur Ehl-i niyâza seyr-i İbâb bâ'ış-i' izz ü şân olur	Şiir'le şâhid' âleme İhsrev-i cemâl-i Muştâfâ	Nâzım/8	Tarih	Müştâf' ilün Müştâf' ilün Müştâf' ilün	Başlık: Tarih-i Diğer Meleşmemed el-Yanyevî
18-20b	Cevherî	Gel e ey peyk-i şâbâ İhsrev-refîâr Gel e ey İhâme-i mu' eiz-güffâr	Gel e ey peyk-i şâbâ İhsrev-refîâr Gel e ey İhâme-i mu' eiz-güffâr	Bu dur'â ile ola nâmem tamâm Yâver ola ana ol Rabbi-enâm	Mesnevi/79	Tarih	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün	Başlık: Tarih-i Diğer Cevherî

17-19a	Füyüzi Mehemmed Efendi	Hamdül İlah yine zâhir oldu sır-ı evliyâ Seyf-i Hakdur çkđn geldi Sultân Muştâfâ	Fy Füyüzi zâhir oldu sır-ı târîh-i cülüs Mehtâ-i şer'-i Muhammed câ' e Sultân Muştâfâ	Nazım/11	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Füyüzi Mehemmed Efendi
19a-21a	Hıfâmî	Emri-î dedâr ile Sultân Ahmed-i gufrân-penâh 'Azim idüp dâr-ı beğâyâ eyledi terk-i fenâ	Didi târîh-i cülüsün Hıfâmî-i fakîr Oldı Sultân Muştâfâ şâh-ı kuran-ı pâk-râ	Kıf'a/13	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Hıfâmî
20b-21a	Nâzım	Merhabâ ey maftâ' -â âyâ-ı fetâ ü ma' delet Makdemüñ a' dâyi imişdür mü' aştal kârdân	Şükr-i Yezdân eyleyüp fatih didi târîhini Bir kil ile Sakız aldım fem-i güftârdân	Kıf'a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Nâzım
21a	'Abdu'l-Bâkî	İlahî her işimüz eyle âsin Cihân içte mu' ammer ola Sultân	Sa'âdetle mübarek ola devlet Be-İlağk-ı süre-i Taha vü Kur'an	Nazım/6	Târîh	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger 'Abdu'l-Bâkî
21a-22b	Halil el-kâdî	Hamd ol Allâha ki birdür şek yok Şöyle birdür ki ana şâni yok	Bu fakîrün nidâsını ya Allâh ⁶ Vite maşşudım anuñ Allâh	Mesnevi/32		Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Halil el-kâdî
21a	-	Bi-İhamdî İlah takdîr eylemiş ezelden İzzet-i Bâri Oldı müyesser miyânma tîg-i İbbib-i Muştâfâ	Du'âmız müsteceb oldı didi târîh Çıkdi aşyâından cülüsma Sultân Muştâfâ	Kıf'a/2	Târîh	Bu şürece belli bir vezin tespit edilememişdir.	Başlık: Târîh-i Diger Serbestâne Edime
21b-22a	Huldî Çelebi	Ol semiy-i fâh-ı 'âlem İbânedân-ı saltanat Âftâbâsâ tulû' idi ufuğdân pür-zîyâ	Çâr ref' oldı hele Huldî didüm târîhimi Fâğ mübarek eylesün her dem cülüsün Muştâfâ İlahî fül-ü 'ömri ile mu' ammer eyle ol Hâmî	Kıf'a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Huldî Çelebi
22b	[Luftî]	Bi-İhamdî İlah ki sulţân İbni sulţân Muştâfâ Hâna Müyesser oldı şevketle cülüs-i taht-ı sulţânî	Mübarek eyleye Allâh cülüs-i taht-ı sulţânî Hâmîd ü şükün eyleyüp Luftî didüm târîhimi	Kıf'a/3	Târîh	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger [Luftî]
22b-23a	[Luftî]	Bir hümâ-yı saltanat taht üzre oldı pâdişâh	İfâdîdüp Hâk kıldı sulţân Muştâfâyı pâdişâh	Nazım/10	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger [Luftî]
23a-23b	Emni Efendi	Muştafâ Hân şehen-şâh-ı hümayün-ğâlî Nâzil olmuş ezeli şevket ana bâladân	Geldi tabirine hemân Enm'bu nev'a târîh Müy-i himmet Sakızın kapdı fem-i a' dâdan	Kıf'a/21	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Emni Efendi
22b-23b	Müftî Efendi	Hamdül İlah elih-i İslâm buldı bir şâh-ı güzîn	Kâf'îhâce ile düşdi işbu târîh-i du'â		Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Müftî Efendi
23b-24b	Bâbî Efendi	Fazl-ı luftıyla 'inâyet itdi Rabbu'l-'âlemîn بشرى اصباح لها صبى سرت الدنيا فتم تترك بنا وصبا	Bâreka İlah oldı sulţân Muştâfâ şâh-ı emîn Şükr elmorîbe ve elbayi erke جالسرير جليس المصطفى طريا	-	-	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Bâbî Efendi
24b-25a	Bâbî Efendi	'Acab mi neşve-i cüm-i meserret İusa âfâkı Bi-İhamdî İlah yine sır-ı Mehemmed Muştâfâ geldi	Tulû' -ı şems-i ikbal-ı cülüsün söyle târîhün Ser-ü mitlke 'adilye cülüs-i Muştâfâ geldi	Kıf'a/7	Târîh	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Bâbî Efendi
25a	Valiy Efendi	Bâreka İlah neşr idüp âfâkka luftm Zül'-eslâl Hâne-i sür-ı 'âlem kâlmadı vech-i 'abîs	Valiyâ erbâb-e dâniş didiler târîhimi Aİjser-i İhaliye Sulţân Muştâfâ itdi cülüs	Kıf'a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün	Başlık: Târîh-i Diger Valiy Efendi
25a-25b	Himmet-zâde Abdu İlah Efendi	بحدائق لطف شليكان حصرت مولى شاه كردون جاني را سوي سلطنت نديجا سرت الدنيا فتم تترك بنا وصبا	دعا كرى لقيم از نور تاريخ جوشن كفت ميارك باد سلطان مصطفى را مستد اعلا	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Himmet-zâde Abdu İlah Efendi

⁶ Bu mısradâ vezin tutarsızdır.

24b-27a	Mâhîr 'Abdu'llâh Efendi	Bi-hamdî'llâh toğuş şubh u sa'âdet Cihâna fer vürüp iñüşid-i rahşân	Tefe'ül eyvedüm târihî Mâhîr Güzel geldi cülüs-i Muştâfâ İñan	24a/20	Târîh	Meftâ'îlün Meftâ'îlün Fe'ülün	Başlık: Târîh-i Diger Mâhîr 'Abdu'llâh Efendi
25b-26a	Şâbit Efendi	Sallanât-ürâyê Sultân Muştâfâ Hân-i dilîr İtdî zer-evreng-i rümmânî-nigâr ⁷ üzre cülüs	Delhî tebsîr eyle Şâbit sen dalû târihî ile Müjdeler âfâka Sultân Muştâfâ kıldı cülüs	25a/11	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Şâbit Bosnalî Alâeddîn Sibt Dîvânı, s. 319-320.
26a	Tâlib	Hamdül'llâh oldî tâlî' âfitâb-ı salînat Rüşen itdi yot n'çeşm-i 'âlemi Hân Muştâfâ	Kilk-i fikrüm yazdı târih-i cülüsüm Tâlibâ Delhve oldî pâdişeh şad-müjde Sultân Muştâfâ	26a/8	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Tâlib Bursalî Tâlib Dîvânı, s. 143.
26a-26b	Tâlib	Eşer-i feyz-i cülüs sa'd-ı Sultân Muştâfâdandır Ki devletle geçince talîta bir fetih-i garîb oldî	Bi-hamdî'llâh olup imdâdî bâd-ı avn-i Yezdânûn Yine Sakız dehân-ı pak-ı İslâma nâşib oldî	26a/13	Târîh	Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Tâlib Bursalî Tâlib Dîvânı, s. 144-45.
26b-27a	Nâzî Çelebi	Hamdül'llâh baht-ı dînyâ açılıp oldî stürür Kâ'nâta bir şehüm nâmüm meşîr eyledi	Hamid idüp Nâzî cülüsime didî târihîni Sâli Sultân Muştâfâ dünyâyı meşîr eyledi	26b/7	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Nâzî Çelebi
27a-27b	İhsâb Çelebi	Hamdül'llâh şâh olaldan 'âlem oldî pür-şafâ Cân-bâş-ı 'adl iñ dâd gider bugün ey meh-lişkâ	Guşma geldi İhsâb hâfî didî târihîni Dem Meşhemmed gerherinden nür-ı Sultân Muştâfâ	27a/7	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger İhsâb Çelebi
27b	Tâlib	Hamdül'llâh fâzî lutfından cenâb-ı Kibriyâ Fyledi eürnic 'ibâdât İlahâ İhsân u 'atâ	Tablîyâ didüm dîv'âyî İyâr ile târihîni 'İzz ü câhla ser-frâz ola Sultân Muştâfâ	27b/12	Târîh	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Tâlib Efendi
28a-29a	-	Bir iki müjde-i ferîjünde işâr itdi rûlâmî Tûlî' idüp tebsîr-i şâbâh mîlir-i Yezdânî	İde hem İlâ-ı 'ömür ile mu'ammer talîgâhunda Zamân-ı devletinde eyleye âsude devrânı	28a/32	Cülüsî yye	Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Du'â-gıy
27b-28a	Enîs Receb Efendi	Açıldı türe-çeşm-i bahtı delhürü oldî nürânî Rüşen itdi delhî mîlir-i tab-dâr-ı salînat	Ola dâ'im nûvis-i hat Enîs-i âyet-i Kur'ân Cülüs-i şâh-ı deryâ-dî yazılusun nâm u 'uvvânı	28a/7	Târîh	Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Enîs Receb Efendi
28b-33b	Mâhîr 'Abdu'llâh Efendi	Nür buldı zerre-i pür-işlât-ı salînat Câmî'ine kubbet-i eflâkî itdi pür şudâ Hûlbe-i mî' sız-kefâmî şerîyâr-ı salînat Halk-ı 'âlem 'ıyd idüp güldi açıldı gönçeler Talhja geçdi pâdişâh-ı tac-dâr-ı salînat Zübde-i cedâd-ı 'âlî-câh Sultân Muştâfâ Pâdişâh-ı şîr-savlet kâm-kâr-ı salînat Buldı şîhîhat ma'kem-i pâk-e şeh-ı dânâ ile Hâstegân-ı berdegân-ı diğâdâr-ı salînat Tâze buldı revnak-ı evreng Süleymân yine Zât-ı pâkî oldî şîmdî iftîhâr-ı salînat Âb-ı tûg-ı 'adî âfâka vürür neşy ü nemâ	Müjdeler ey feve-i mazlûmân 'adâlet vaktîdür Zâlim-i İñün-ize eğâr u nedâmet vaktîdür Şîr ü âlû birbirini j'âlgâhunda bulur Her Za'if ü nâ-tûvân bulsun selâmet vaktîdür Güşe-i 'uzlet-i nişânân günümme çeşâlâ Aısun eflâke küllâh ser-be-eyyeb olan gönül Pâdişâha çekdiği de-dî jükâyet vaktîdür Nice demdür olmuş idi pây-mâl ehli-i kemâl Çarhja nâz eyleser erbâb-ı İyâkâet vaktîdür Güm u güşşâ ber-İnan şînden girü ey dil ne güm Hakkâ İhamd olsun keder buldı mlâyret vaktîdür Pâdişâhüm pâdişâhüm saña kalmışdır işi	28b/5	Terkib-i Bend/5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Başlık: Târîh-i Diger Mâhîr 'Abdu'llâh Efendi

⁷ zer-evreng-i rümmânî-nigâr: zer-evreng-i minânî-nigârî, metin.

29a	Melhemmed Şeyhî Mevlevî	‘Alemin iliyâ ider ol cüyâr-ı salhanat Düşmen eyler bize şimdi ser-fürû vü ljak-bûs Kıldı. Sultân Muştâfâyî dâver-i devrân cülûs ای چراغ اسماں وی رحمت حق بر زمین تله من کوں دار در محال من بین	Mâhîr-i bî-çâreye luft u ‘inâyet vakıdîdür İlak bilür ilâhîs kuldür bir-gümân u irtiyâb Bir çerâğ ile be-ljak-ı âyete ümmî l-ktâb ای شای رو مدد خواجه از روان مصطفی مصطفی ساجده الأرحمة للعالمین	-	-	-	Başlık: Târîh-i Melhemmed Mevlevî	Diger Şeyhî
29a-29b	Melhemmed Şeyhî Mevlevî	Hâzret-i zill-i Hudâ İlem-nâm-ı Sultân-ı rüsûl Yâ ‘ır/Sultân Muştâfâ ol dâver-i şevket karın	Düşdi silki-ı nuşk-ı Mevlânâda târîh-i cülûs Muştâfâ mâ-câ ‘e illâ rahmeten li’l-âlemin	Kıf’w/10	Târîh	Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Melhemmed Şeyhî Mevlevî	Diger Şeyhî Be-ljâne-i Beşiktaş
29b-30a	Toplâneli Melhemmed Efenđi	Te’âlâ İllâh ki bulduñ feyz-i Hağdan nî-met-i ‘uzmâ Ferah-nâk oldı. ‘âlem ser-te-ser şarkâ ilâ gâbâ	Didi müm tâz olur düşbüke bir târîh tamâm el-ljak Selâmet buldı Sultân Muştâfâ ile cihan ilâh	Nazım/9	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün	Başlık: Târîh-i Toplâneli Melhemmed Efenđi	Diger Mevlâmet
30a-30b	Vâlî Efenđi	Dilâ şâd ol ki ‘âlem cümle pür-sür u süür oldı Bu ljakñ peykere-i zerdî şafâdan oldı la l-i teng	Dur’â idip cülûs-ı pakine Vâlî didi târîh Mübârek ola Sultân Muştâfâya ‘adl ile evreng	Kıf’w/11	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün	Başlık: Târîh-i Vâlî Efenđi	Diger Vâlî Efenđi
30b-31a	‘İlmî Efenđi	U’âb-ı râhâta temâşâ eyledim ber-veñk-i kâim Guşuma immezden evvel bir gıce bâng-i lıurtus	Tarf-ı lâitîfden dimidi: ‘İlmîyâ târîh-i lıub Kıldı Sultân Muştâfâyî dâver-i devrân cülûs	Kıf’w/15	Târîh	Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i ‘İlmî Efenđi	Diger ‘İlmî Efenđi
31a-31b	‘İzzetî Çelebi	Hudâ lâyk görüp taht üzere Sultân Muştâfâ Hâmi Geçüp bir kurtu sâ’-atde karar itdi kerem-kânu	Bilhamdi İllâh ki ol şâh cihâna lıoş cülûs itdi Bu sene ‘İzzetî İlağdan umanzur luft u ilşanı	Kaşide/14	Cülûsı Yye	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün	Başlık: Târîh-i ‘İzzetî Çelebi	Diger ‘İzzetî Çelebi
31b-32a	Remzî	Bi-lhamdi İllâh cihan reşk-âver-i lıul-i berin oldı Serây-ı süür olup ser cümle ‘âlem şevk-i şâfide	Getüp bir müjde-ves şevkiye Remzî didi târîh Cülûsı oldı Sultân Muştâfânın bin yüz altıda	Kıf’w/10	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün	Başlık: Târîh-i Remzî Bâ-çelûs-ı Hümayûn	Diger Bâ-çelûs-ı Hümayûn
32a	Remzî	Zilî nevruz-ı sultânî ki oldı Şeb ü rûza ber-sâ-ber mihur ü mañun	Dur’â idip didim târîh Remzî Hümayûn ola lıaht pâdisâñun	Kıf’w/5	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Fe’-ülün	Başlık: Târîh-i Remzî Bâ-lıus-ı Hağt-ı Hümayûn	Diger Bâ-lıus-ı Hümayûn
32a-32b	Remzî	Yine âvaze-i fetî ü zafer hengâme-gir oldı Yine gülbâng-ı nusretle pür oldı kubbe-i minâ	Bozuldı tobdan balıç üzere küffârın donanması Sakız fetî olınuş eşğendi pâ-mâl oldu hep a’ dâ	Kıf’w/15	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün	Başlık: Târîh-i Remzî Bâ-fel-yi Sakız	Diger Bâ-fel-yi Sakız
32b-33b	Zülâlî Çelebi	Zamânde katı çoğdur şıkâyetim ü su’âl İder efâdila idbâr erâzile iğbâl	Müdüme tâlî-i şelen-şâh’de ola müstedâm Mu’în ola Hâñk bi’l-guduvvı ve l-aşıl	Kaşide/30	Cülûsı yye	Meñâ’-ilün Fe’-ilâtin Meñâ’-ilün Fe’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Zülâlî Çelebi	Diger Zülâlî Çelebi
33b-34a	Zülâlî Çelebi	Hâzret-i Sultân-ı a’zam dâver-i dâra-yı Cem Yâ ‘ır/nür-i lıazret-i Sultân Melhemmed pür-kerem	Ey Zülâlî ‘ars-ı a’lâdan didiler târîh Oldı Sultân Muştâfâ ziverde melik ü lıaşem	Nazım/3	Târîh	Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Zülâlî Çelebi	Diger Zülâlî Çelebi
34a-34b	Fakıri Çelebi	Derdü kullara selâmet oldı Sultân Muştâfâ Serri-i saltanatda pâdisâb-ı zill-i Yezdânî	Haste-lâh olan Fakıri didi târîhın anuñ Bize Mevlâdan ‘inâyet oldı Sultân Muştâfâ	Nazım/6	Târîh	Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Fakıri Çelebi	Diger Fakıri Çelebi
34b-33b	Fakıri	Umur-ı devleti lıakka ki ser cümle ‘ulümüdür İtem-nâm-ı şelen-şâb-ı rüsûl dâver-i devrân	Sakız almdı Sultân Muştâfânın ki kütümdür İhtâf didi târîhın tañsin ile Medhî	Kıf’w/5	Târîh	Meñâ’-ilün Meñâ’-ilün Meñâ’-ilü Meñâ’-ilü	Başlık: Târîh-i Fakıri	Diger Fakıri
33b-34b	Medhî	‘Ömrini füzün eyleye Allâh kâmunan Bâreka İllâh ey mu’iz-i devlet ü zill-i İllâh	Dişin kırup alduñ Sakızı cünd-i ‘adudan Didiler târîh dâv-â-yı devletün mağşid idüp	Nazım/10	Târîh	Meñâ’-ilü Fe’-ülün Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Medhî	Diger Fetih-i Şâhin
44b	Şâhin Güray	Bâreka İllâh ey mübarek tal’-at-ı şems-i Hudâ	Mülki ‘adliyle idc pür-nür Sultân Muştâfâ	Kıf’w/7	Târîh	Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin Fâ’-ilâtin	Başlık: Târîh-i Şâhin Güray	Diger Şâhin Güray

Adres

Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kayalı Kampüsü-Kırklareli/TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Address

Kırklareli University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Kayalı Campus-Kırklareli/TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

44b-45a-38b	435a-38b	35a-41a	38b-39a	39a	39a	39a-40a	40a	41a-42b	42b-44b
Havfî Çelebi Nahîfî Çelebi	Bâreka'llâhı server-i sırr-ı ilâhî mültecdâ Pâdişâh-ı âlem-ârâ şehriyâr-ı bâ-şafâ Bir selher kim âsumamun şâh-ı zerrin-efseni Kıldı teşrif cülüs-i mesned-i rüşen-geri	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	İstima' idüp cülüsün Havfiyâ târlî için 'Alemin teccid ide 'adilyle Sulţân Muştâfâ Hükmine râm eylesün fermân-revâ-yı bi-mişâl Berr ü bahri şaûk u ğarbu ya'nî cümle kişveri	Kaşide/15	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Havfî Çelebi Başlık: Târlîh-i Nahîfî Çelebi	Diger	
[Mâhir 'Abdu'llâh]	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Terķib-i Bend/16	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Şeh-zâde Sulţân Ahmed Bu şiir, Mâhir 'Abdu'llâh Dîvân'ında s. 496'da yer almaktadır.	Diger		
[Nahîfî]	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Kıf'a/19	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Cülüs-i Sulţân Muştâfâ Hân Nahîfî Süleymân Efendi Dîvânı, s. 258-59.	Diger		
Nahîfî	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Müfred	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Nahîfî	Diger		
Nahîfî	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Müfred	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Nahîfî	Diger		
Bedrî	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Kaşide/20	Cülüsî yye	Mefâ'ilun Mefâ'ilun Mefâ'ilun Mefâ'ilun	Başlık: Târlîh-i Bedrî Bâ-cülüs-i Sulţân Muştâfâ	Diger		
Na'imî	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Nazım/11	Târlîh	Mefâ'ilun Fe'ilun Mefâ'ilun Fe'ilun	Başlık: Târlîh-i Na'imî Li-cülüs-i Süyye-i Hudâ	Diger		
İbrâhîm Efendi	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Nazım/12	Târlîh	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i İbrâhîm Efendi Der-Hâne-i Uşşâ	Diger		
Muķim Çelebi	Hamdülilâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülüs ol pâdişâh-ı mülte-dân Müstecâb oldı dü'â-yi bendegân-ı nâttivân Bir yire geldi yine üç husret-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûm İarzet-i şâhib-kıran Ya'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân Bir selher kim şâs-ı zerrin ile peyk-i âfrîab Devr iderdi cilvegâh-ı gerdış-i mülh-şemberi	Arşa aşşun tûġimî şimden ğürü İhnikârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı ğoççe-i ekârmuz Hamdülilâh bâd-pâdur rahş-ı bahî-i kârmuz Müstecâb oldı derûni virdimüz ezkârmuz Faljr ider zât-ı şerifyle serir-i salţamat Rüşen oldı dide-i nihir-i miân-i salţanat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîhini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-i maġâm-ı serveri	Kaşide/16	Cülüsî yye	Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn Fâ' ilatûn	Başlık: Târlîh-i Muķim Çelebi	Diger		

* Bu şiir mecmuuda tamamlanmamış olup eksik kalmıştır.